Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinr. Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannebergʼ în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ; o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ)

„Gazeta“ ese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 124.—Anulŭ LIII. Braşovŭ, Duminecă 3 (15) Iunie 1890.

Braşovŭ, 2 Iunie st. v.

Fiăcare economŭ cu minte, când se apropiă sfêrşitulŭ anului, se întrébă, ce róde i-a adusŭ munca lui de peste anŭ?

Totŭ aşa trebue sĕ se întrebe şi fiăcare părinte conscienţiosŭ cu iubire cătră ai sĕi, ce a dobênditŭ elŭ prin jertfele, pe carĭ necurmatŭ le aduce pentru luminarea minţii şi crescerea fiilorŭ sĕi şi cu ce s'au alesŭ aceştia la capĕtulŭ anului scolarŭ?

Multŭ jertfesce şi trebue sĕ jertféscă în dilele nóstre unŭ părinte bunŭ în tóte privinţele, dându-şi copii la scólă, ca sĕ se lumineze şi sĕ se facă ómenĭ harnicĭ de trăitŭ în lume, pentru că multe şi marĭ suntŭ adĭ cerinţele şi trebuinţele véculuі nostru şi omulŭ trebue sĕ fiă bine armatŭ cu totŭ feliulŭ de cunoscinţe şi însuşirĭ bune, ca sĕ pótă străbate prin greutăţile vieţei.

Nu mai póte dice adĭ sufletŭ de omŭ, că va trăi cum au trăitŭ tată-sĕu, moşu-sĕu şi strămoşii sĕi, pentru-că tóte împrejurările s'au schimbatŭ, viéţa este cu totulŭ alta şi vrêndŭ nevrêndŭ trebue sĕ ţină sémă de progresele timpului, căcĭ, décă nu, rĕmâne în întunerecŭ şi va fi în vecĭ unélta şi robulŭ altora.

Cine póte sĕ scape pe ţĕranulŭ nostru de robia spirituală şi economică, cine póte sĕ-lŭ terescă de aceea, ca sĕ nu-lŭ mai întrebuinţeze alţii ca unéltă pentru scopurile lorŭ, cine-lŭ póte scuti de pagube şi nenorocirĭ, de amăgirĭ şi de înşelăciunĭ, cine-lŭ póte face adevĕratŭ omŭ, care sĕ-şi iubéscă familia şi nemulŭ sĕu şi sĕ fiă mădularŭ folositorŭ societăţii şi statului, décă nu învĕţătura? Şi de unde îşĭ póte câştiga elŭ acéstă învĕţătură, décă nu din şcólă?

O, de ar sci săteanulŭ nostru sĕ preţuéscă şi sĕ pĕtrundă de ajunsŭ folosulŭ scólei! O, de ar pricepe odată, că nicĭ una din tóte jertfele, câte trebue sĕ le facă elŭ în aceste vremurĭ de birurĭ grele, nu este atâtŭ de folositóre, atâtŭ de roditóre şi spornică şi atâtŭ de binecuvêntată de Dumnedeu, ca jertfa, ce-o aduce pentru luminarea fiilorŭ sĕi, pentru scólă!

Încă şi în diua de astădĭ se găsescŭ destui sătenĭ, carĭ dicŭ, că nu vorŭ mai da copii lorŭ la scólă, pentru că nu le aduce nicĭ unŭ folosŭ, căcĭ „domnĭ“ (funcţionarĭ) nu se mai potŭ face, nu mai potŭ încăpé de „domnii“ unguresci, ér preoţĭ şi dascălĭ suntŭ încă prea mulţĭ.

Două lucrurĭ ne descopere acéstă părere greşită a sĕtenilorŭ. Inteiu vedemŭ, că sĕtenulŭ nostru încă şi astădĭ trăiesce în ideia rĕtăcită, că învĕţătura nu e bună de alta decât numai de-a se face cineva preotŭ, „domnŭ“, orĭ dascalŭ. Alŭ doilea vedemŭ, că sătenulŭ, care e dedatŭ, cu firea şi logica lui, a judeca lucrurile numai după folósele momentane şi pipăite materiale, critică resultatele de până acuma, ce le-au adusŭ pentru elŭ şcólele nóstre. Şi le critică cu dreptŭ cuvêntŭ, pentru-că dela 1848 încóce scólele nóstre n'au făcutŭ acelŭ progresŭ, care s'a aşteptatŭ şi n'au putută aduce unŭ folosŭ nemijlocitŭ sĕtenului românŭ.

Ca sĕ înţelégă sĕtenulŭ, că şi învĕţĕmêntulŭ, ca orĭ-ce lucru din lume, nu póte face deodată minunĭ, ci trebue sĕ se desvólte şi sĕ se îmbunătăţéscă cu încetulŭ, e lucru prea greu pentru mintea lui.

Nu rĕmâne dér, spre a-lŭ face sĕ înţelégă pe deplinŭ folosulŭ şi însemnătatea scólei, decâtŭ ca scóla însăşĭ sĕ arate, unde numai se póte, resultate practice şi sĕ dea sĕtenului esemple, carĭ sĕ-lŭ însufleţéscă pentru scopurile ei măreţe.

Cu bucuriă constatămŭ, că mai vêrtosŭ în anii din urmă, s'au dobênditŭ în multe comune de ale nóstre nisce resultate atâtŭ de frumóse cu şcóla, încâtŭ poporulŭ din acele părţĭ a începutŭ sĕ se uite cu alţĭ ochĭ la nisuinţele dascălilorŭ noştri sĕ nu mai privéscă în şcólă numai unŭ mijlocŭ de a se înălţa la domniă, ci sĕ-o recunóscă ca o trebuinţă neîncunjurată pentru fiecare sĕtênŭ, care în diua de adĭ trebue sĕ scie mai multŭ decâtŭ a ţiné córnele plugului.

S'a doveditŭ, că în acele comune, unde au fostŭ şi suntŭ dascălĭ harnicĭ şi cu zelŭ pentru chiămarea lorŭ sfântă, sĕtenii au făcutŭ marĭ progrese, şcóla i-a schimbatŭ cu totulŭ, aşa că călĕtorulŭ la prima ochire observă în ei o deşteptăciune şi unŭ spiritŭ deosebitŭ, cunósce îndată şi din vorba lorŭ limpede şi curagiósă, că are de a face c'unŭ poporŭ mai luminatŭ, vede din tótă fisionomia lorŭ, că au înaintatŭ în privinţa morală şi materială şi suntŭ harnicĭ şi muncitorĭ.

Avemŭ şi comune de acelea, deşi încă puţine, în carĭ abia vei afla sĕtenĭ din generaţiile mai tinere, carĭ sĕ nu scie scrie şi ceti. Şi aceste comune se află adĭ şi în privinţa materială într'o stare mai bună. Sĕtenii se 'ntrecŭ unii pe alţii în a'şĭ îmbunătăţi economia lorŭ şi, pe temeiulŭ învĕţăturei ce au câştigat'o în şcólă, vedĭ când pe unulŭ, când pe altulŭ, că îşĭ caută şi alte ramurĭ de câştigŭ şi nu se mulţămesce numai cu plugăritulŭ.

Mulţămită ceriului, că cu tóte pedecile, greutăţile şi prigonirile ce le întimpinămŭ de tóte laturele, a începutŭ sĕ pĕtrundă şi în sînulŭ sĕtenilorŭ noştri convingerea, că scóla nu e numai pentru cei ce vreau sĕ se facă preoţĭ, dascălĭ şi funcţionarĭ, orĭ advocaţĭ, ci ea îşĭ are chiămarea de a da sĕtenului cultura, de care şi elŭ are adĭ neapĕrată lipsă.

Şi deórece e vorba de sĕtenulŭ românŭ, cine se mai póte îndoi, că scóla, care i dă cultură, înainte de tóte trebue sĕ fiă românéscă. Acésta o pretinde firea lucrului, căcĭ numai prin limba sa maternă se póte rĕdica unŭ poporŭ, desvoltându-şĭ caracterulŭ şi individualitatea sa naţională în tóte direcţiunile.

Este dér sfânta datoriă a tuturorŭ Românilorŭ şi a sĕtenului românŭ în deosebĭ, de a nu cruţa nicĭ o jertfă ca sĕ aibă scóle bune românescĭ, căcĭ numai acestea vorŭ puté ridica şi mântuĭ de peire nemulŭ nostru.

Resultatele îmbucurătóre ale esamenelorŭ scolare, arĕtate şi până acum în fóia nóstră, suntŭ de ajunsŭ pentru a ne încuragia sĕ ne încordămŭ tóte puterile ca sĕ ajutorămŭ şi sĕ apĕrămŭ scólele nóstre românescĭ, dela carĭ atêrnă bunăstarea şi viitorulŭ nostru, ér pe dascălii noştri sĕ nu-i mai considerămŭ ca o sarcină, ci sĕ stimămŭ, sĕ iubimŭ şi sĕ sprijinimŭ munca şi sîrguinţa, ce şĭ-o dau, lucrândŭ în brazda culturei române!

Revista politică.

Dinăuntru. Desbaterile din *delegaţiunile austro-ungare* şi espunerile diferiţilorŭ miniştri nu suntŭ nicĭ decum de natură a linişti spiritele, nicĭ în privinţa durării păcei, nicĭ în privinţa cheltuelilorŭ militare. Nu-i vorbă, ministrulŭ de esterne Kalnoky a spusŭ, că alianţa monarchiei nóstre cu Germania şi cu Italia nu numai n'a slăbitŭ, ci din contră s'a întăritŭ. E durerosŭ însĕ, adause ministrulŭ, că situaţia politică generală pretinde, ca puterea militară a statelorŭ aliate sĕ fiă deplinŭ desvoltată, şi decĭ aliaţii cerŭ monarchiei nóstre sĕ-şĭ desvolte şi ea puterea militară cum o desvoltă ei. Cu celelalte state din Europa stămŭ în raporturĭ, care ne inspiră linişte, aşa că se póte spera, că periculele se vorŭ înlătura. *Bulgaria* progreséză, domnia principelui Ferdinand se întăresce, se póte dice, că Bulgaria îşĭ ţine sórtea în propria sa mână. In *Serbia* e adĭ unŭ curentŭ nepretinescŭ faţă cu monarchia austro-ungară, pressa sêrbéscă uneltesce în contra ei; purtarea nóstră faţă cu Serbia s'ar puté schimba în nefavórea ei, décă guvernulŭ sêrbescŭ nu se va sili a dovedi prin fapte, că voesce

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Alŭ 11-lea.

Basmŭ arabicŭ. Traducere liberă, de A. C.

La poporulŭ arabicŭ predomnesce convingerea, că visurile arată tainele viitorului. Arabii dicŭ, că acésta negreşitŭ trebue sĕ fiă aşa, pentru-că o spune însu-şĭ profetulŭ lorŭ Mahomedŭ în Coranŭ, séu în scriptura pe care a adus'o elŭ din cerŭ poporului sĕu.

Décă călĕtorĭ din Europa mergêndŭ în rĕsăritŭ spunŭ, că nu credŭ în împlinirea visurilorŭ, Mahomedanii sciu a-le istorisi feliu de feliu de întêmplărĭ, silindu-se a dovedi, că visulŭ cutare şi cutare s'a împlinitŭ şi astfelŭ nu-i cu putinţă a-i abate pe dênşii dela credinţa în împlinirea visurilorŭ.

Astfeliu se întêmplă, că după an. 1835, când bântuia în cetatea Cairo înfricoşata pestilenţă séu ciumă, numită şi mórtea négră, care a seceratŭ cumplitŭ poporaţiunea acestui oraşŭ, unŭ călĕtorŭ europénŭ trecêndŭ pe acolo şi petrecêndŭ mai multŭ timpŭ în acelŭ oraşŭ, audi din gura unui bărbatŭ bine cunoscutŭ şi iubitorŭ de adevĕrŭ următórea istorióră:

Pe când bântuia mai înfricoşatŭ pestilenţa (ciuma) în oraşŭ şi pe cândŭ mortalitatea era în mĕsura cea mai mare, unŭ neguţĕtorŭ mahomedanŭ a visatŭ, că pe dinaintea curţii lui duceau la mormêntŭ 11 morţĭ de-odată. Neguţĕtorulŭ, trezindu-se din somnŭ, fu cuprinsŭ de spaimă şi grózа, căcĭ numĕrândŭ membrii familiei sale, cu dênsulŭ dimpreună erau chiar 11.

Acum bietulŭ neguţĕtorŭ, în credinţa deşĕrtă a lui, era convinsŭ, că visulŭ, ce i-s'a arĕtatŭ, se va împlini în familia s'a şi că de acéstă sórte fatală nu se mai póte scăpa nicĭ într'unŭ modŭ. Adecă perirea lui şi a familiei lui era hotărîtă.

Poftí déră la sine pe vecinii şi pe toţĭ pretinii sĕi, spunêndu-le visulŭ înfricoşătorŭ, ce l'a avutŭ, cerêndŭ şi primindŭ dela dênşii sfatŭ şi mângâere de a se linişti în privinţa ursitei, ce i-s'a descoperitŭ, şi sĕ mulţămescă lui Dumnedeu, că i-a împărtăşitŭ atâtŭ de timpuriu viitorulŭ, ce-lŭ aşteptă.

Intr'una din dilele următóre s'a întêmplatŭ, că i-a muritŭ unŭ copilŭ; după câteva dile i-a muritŭ una din femeile sale, şi rêndŭ pe rêndŭ ciuma înspăimântătóre i-a ucisŭ pe toţĭ membrii familiei şi pe toţĭ servitorii sĕi, până când la urmă bietulŭ a rĕmasŭ singurŭ singurelŭ în casa sa.

Acum era sigurŭ, că visulŭ fatalŭ se va împlini până în sfîrşitŭ. Astfelŭ sĕrmanulŭ omŭ, după îmormêntarea celui din urmă, a mersŭ la unŭ prietinŭ alŭ sĕu, care locuia mai aprópe de elŭ, şi a învitatŭ la sine şi pe alţĭ mai mulţĭ pretinĭ ai sĕi neguţĕtorĭ.

„Póte că încă în nóptea acésta voiu muri“, dise dênsulŭ adresându-se cătră amicii sĕi. „Pentru aceea rogu-vĕ pe voi, ca mâne în dorĭ de di, séu poimâne, sĕ veniţĭ, sĕ mĕ căutaţĭ şi sĕ vedeţĭ, că óre murit'am séu ba, şi décă aşĭ fi muritŭ, vĕ îngrijiţĭ de îmormêntarea rĕmăşiţelorŭ mele pămêntescĭ, pentru-că nu am în casa mea o fiinţă, care sĕ se îngrijiască de mine. Faceţĭ, vĕ rogŭ, lucrulŭ acesta pentru mine şi cerulŭ va rĕsplăti ostenelele vóstre. Siciriulŭ şi hainele mele de mortŭ le veţĭ afla în unghiulŭ dormitorului meu. Venindŭ, bateţĭ la uşa odăii mele şi décă veţĭ vedé, că nu se deschide, stricaţĭ uşa şi întraţĭ“.

Amicii i-au promisŭ sĕrbătoresce, că-i vorŭ plini ultima lui dorinţă.

După apusulŭ sórelui s'a culcatŭ în patulŭ din odaia s'a. Somnulŭ însĕ nu l'a cuprinsŭ; cugetele sale sburau la momentele cele din urmă ale vieţii sale, cuprinsŭ de frică şi fiorĭ, căcĭ trebue sĕ părăséscă viéţa. In cutremurulŭ acestor momente grozave, începŭ elŭ a-şĭ face séma trecutului sĕu.

Şi când umbrele nopţii întunecóse se coborau din ce în ce mai multŭ asupra ochilorŭ sĕi, étă că i-se năzăresce acum unŭ lucru, acum altulŭ în chipulŭ lui *Azrael*, îngerulŭ morţii, ba în urmă a vĕdutŭ o figură păşindŭ în odaia sa,

a susțíné bune relații cu noi. Serbia trebue sĕ caute, ca amiciția ei cu Rusia sĕ nu provóce raporturĭ dușmane cu Austro-Ungaria. Raporturile cu *România* suntŭ fórte amicale, dér e rĕu că esistă încă rĕsboiulŭ vamalŭ.

Astfelŭ a arătatŭ ministrulŭ de esterne situația, care numai liniștitóre nu póte fi, când susținerea păcii și înlăturarea periculelorŭ totŭ numai de sporirea armatelorŭ și de armărĭ continue se facŭ atêrnătóre, și totŭ numai „se speră“, că nu vorŭ fi încurcăturĭ, dér sigurŭ nu e nicĭ d-lŭ Kalnoky.

De altă parte ministrulŭ de rĕsboiu br. Bauer a rĕspunsŭ la obiecțiunile unorŭ delegațĭ, că deocamdată e cu neputință sĕ micșoreze sumele cerute pentru armată; chiar cu acésta numai cârpesce lucrulŭ. Ba încă se va mări multŭ bugetulŭ, pentru-că va trebui măritŭ numĕrulŭ armatei și pentru timpŭ de pace. Deja în bugetulŭ acesta, precum observă raportorulŭ Rakovsky, se prevede o mărire a efectivului de pace cu 2526 ómenĭ, se prevede înarmarea cu puscĭ și a trîmbițașilorŭ, toboșarilorŭ și pionerilorŭ. Se va mări în anii viitorĭ bugetulŭ celŭ puținŭ cu 20 milióne, se va înființa o fabrică de prafŭ fără fumŭ, se vorŭ transforma puscile Mannlicher pentru acestŭ prafŭ, artileria de fortăréță se sporesce dela 72 la 90 companii, se va înființa încă unŭ regimentŭ de cavaleriă, alŭ 42-lea, și alte multe necesitățĭ vorŭ trebui împlinite. Ministrulŭ de rĕsboiu a spusŭ, că décă delegațiunile îi punŭ deodată la disposiția o sută de milióne fl., atuncĭ n'ar mai avé nevoiă sĕ viă la delegațiunĭ cu astfelŭ de cererĭ amĕrunțite, dér asta scie, că nu se póte face, din causa grelei situațiunĭ economice, și decĭ trebue sĕ vie pe rêndŭ și sĕ céră cu mĕrunțișulŭ.

Prin cercurile oficióse se vorbesce deja și de construirea unorŭ căi ferate strategice la hotarele sudvestice ale monarchiei, și póte că și o cale ferată strategică dela Sibiiu la Cernăuțĭ, pentru-că, precum află din Viena „Pester Correspondenz“, orĭ-ce întârdiere și economisire e periculósă și o póte plăti scumpŭ Austro-Ungaria, ca și altă-dată. „Sĕ ne gândimŭ, dice numita fóiă, că rĕsboiulŭ, care mai curêndŭ orĭ mai târdiu totușĭ va isbucni, va hotărî esistența orĭ căderea monarchiei pentru veciă“. In fine „P. Corr.“ atrage atențiunea guvernului austro-ungarŭ asupra oficerilorŭ rușĭ, carĭ trecŭ granițele austro-ungare cu scopŭ de a studia terenulŭ.

E în adevĕrŭ o situațiune desperată, care nu se mai póte prelungi décă nu vorŭ guvernele sĕ aducă popórele la totală ruină. Ungurii dela putere cu deosebire suntŭ desperațĭ, deoparte că vĕdŭ cheltuindu-se mereu sume enorme pentru armată, pe care cu tóte astea o găsescŭ că e îndĕrĕtulŭ armatei germane și francese atâtŭ în cantitate, câtŭ și în calitate; de altă parte pentru-că din pricina acestorŭ cheltuelĭ nu'șĭ potŭ juca mendrele risipindŭ banii pentru ideia smintită de maghiarisare, căreia în delegațiunĭ i-s'a datŭ numele falsŭ de „cultură“ de către unŭ delegatŭ ungurŭ, care dicea, că din causa cheltuelilorŭ cu armata se'mpedecă „cultura“. „Erdelyi Hirado“ dă espresiune desperărei șoviniștilorŭ scriindŭ următórele:

Aliata nóstră Germaniă îșĭ va mări treptatŭ puterile sale de apĕrare și nouĕ cererĭ de creditŭ militare suntŭ depuse pe biuroulŭ dietei imperiale germane. Germania, dice fóia unguréscă, îșĭ va înmulți armata încă cu $^1/_2$ de milionŭ. Fața cu astfelŭ de lucrurĭ noi nu putemŭ sta nepăsĕtorĭ, nu putemŭ rĕmâné îndĕrĕtŭ căcĭ dela acésta ne oprescŭ nu numai interesele nóstre de viéță, ci și pretențiunile aliaților noștri. De sarcinile militare, sub alŭ cărorŭ jugŭ geme întrégă Europa, *numai unŭ rĕsboiu ne póte ușura.* Până când nu se va întêmpla o mare ciocnire între statele Europei, până atuncĭ e lucru deșertŭ a ne mai gândi la micșorarea sarcinelorŭ militare și e lucru și mai naivŭ a pretinde, numai pentru noi, desvoltarea în mĕsură mai mică a puterilorŭ de rĕsboiu, pe când interesele nóstre suntŭ cele mai marĭ, căcĭ de va învinge Muscalulŭ, atuncĭ se póte dice și despre Ungaria, ce a disŭ odinióră renumitulŭ generalŭ Kosciusco despre Polonia, adecă „*Finis Hungariae.*“ (S'a sfêrșitŭ cu Ungaria!)

Atâtŭ desbaterile din delegațiunĭ decĭ, câtŭ și observările și tronulŭ desperatŭ alŭ pressei ne facŭ impresiunea, că de rêndulŭ acesta guvernulŭ austro-ungarŭ e mai îngrijatŭ ca orĭ-și-când de situațiunea politică generală, care în halulŭ în care se află adĭ nu mai póte dura multŭ timpŭ.

Dinafară. In urma declarațiunilorŭ ministrului de esterne Kalnoky despre raporturile cu Serbia și a ordinațiunei guvernului ungarŭ privitóre la importulŭ porcilorŭ din Serbia, *guvernulŭ sêrbescŭ a adresatŭ* prin trimisulŭ sĕu plenipotențiarŭ din Viena, *o notă către contele Kalnoky.* In notă se dice, că declarațiunile lui Kalnoky au mâhnitŭ adêncŭ pe guvernulu sêrbescŭ. Mĕsurile economice ce le-a luatŭ elŭ urmărescŭ esclusivŭ scopulŭ de a îmbunătăți puterea productivă a poporului și finanțele statului, ér nu cu intențiunea d'a slăbi raporturile amicale cu monarchia vecină. Atitudinea pressei sêrbescĭ nu póte fi unŭ argumentŭ d'a atribuì curentului radicalŭ intențiunĭ dușmănóse fața cu Austro-Ungaria. Cu tóte declarațiunile lui Kalnoky și cu tóte mĕsurile de represiune în contra importului porcilorŭ din Serbia în Austro-Ungaria, — mĕsurĭ, care nu corĕspundŭ tractatului esistentŭ și care au urmatŭ îndată după declarațiunile lui Kalnoky — guvernulŭ sêrbescŭ asigură, că va rĕmâné credinciosŭ declarațiunilorŭ sale de amiciția leală fața cu monarhia vecină, și nu recunósce, că ar fi sĕvêrșitŭ celŭ mai micŭ lucru, care ar fi de natură a jigni acéstă reciprocitate amicală.

Fóia sêrbéscă „*Narodni Dnevnik*“ *atacă violentŭ pe Austro-Ungaria* și dice: „Décă guvernulŭ din Viena esercită siluire asupra Serbiei, încetéză orĭ-ce vederĭ de partidă în țéră și *poporulŭ sêrbescŭ va forma o singură tabĕră în contra Austro-Ungaria.*“

E demnŭ de observatŭ, că în Belgradŭ au fostŭ confiscate tóte diarele din Viena și din Pesta, în care au apărutŭ raporte și articulĭ asupra espunerei contelui Kalnoky. De altă parte o telegramă din Belgradŭ anunță, că mĕsurile de rĕpresiune în contra importului porcilorŭ din Serbia în Austro-Ungaria s'au și pusŭ în aplicare. Autoritatea vamală ungară a opritŭ unŭ trenŭ cu porcĭ din Serbia destinațĭ pentru Wiener-Neustadst d'a trece granița ungară, sub cuvêntŭ, că porcii ar fi bolnavĭ.

SCIRILE DILEI.

Secvestrarea căii ferate Aradŭ-Timișóra. Ministrulŭ ung. de comerțŭ a declaratŭ hotărîtŭ direcțiunei căii ferate Aradŭ-Timișóra, că cu diua de 1 Iulie n. c. va secvestra acéstă cale ferată pe temeiulŭ legii de secvestrare și orĭ-ce representațiune a direcțiunei va fi fără resultatŭ.

***

Importulŭ de porcĭ din Serbia. Ministrulŭ ungurescŭ de agricultură a înăspritŭ mĕsurile relative la importulŭ de porcĭ din Serbia. Porcii, ce vorŭ fi importațĭ în Ungaria, au sĕ fiă esaminațĭ cu îngrijire și din punctŭ de vedere sanitarŭ și din punctŭ de vedere alŭ provenienței. Orĭ-ce transportŭ de porcĭ, în care se va găsi unŭ unicŭ porcŭ, că are cea mai mică scădere în privința sănĕtății orĭ că va fi de proveniența din România, va fi fără considerare respinsŭ. Ordinațiunea a și întratŭ în putere din diua publicării, 10 Iunie n.

***

Contrabanda de porcĭ. Ministrulŭ ung. de interne a adresatŭ comandelorŭ de gendarmeriă din sudulŭ Țĕrei ungurescĭ o ordinațiune, care se referă la contrabanda cu porcĭ bolnavĭ, ce se face în mare mĕsură la granița sêrbă-ungară Ministrulŭ accentuéză, că are cunoscință, cnmcă crescĕtorĭ sêrbĭ de porcĭ și alțĭ locuitorĭ sêrbĭ, pentru a scăpa de cheltuelĭ cu pașapórtele și cu certificatele sanitare, precum și pentru a vinde cu orĭ-ce prețŭ materialŭ bănuitŭ, trecŭ mai alesŭ nóptea ca contrabandă transporturĭ mai marĭ peste granița, din care causă a urmatŭ în mai multe puncte infectarea porcilorŭ indigenĭ. Ministrulŭ ordonă comandelorŭ de gendarmeriă sĕ supravegheze și sĕ urmărésca câtŭ se póte de strictŭ, în casŭ de nevoiă cu mai multe și mai marĭ patrule, acestŭ felŭ de contrabandă.

***

Certă pentru Tisza. In adunarea de primăvéră a comitatului Hunedóra, ținută la 3 Iunie, s'a propusŭ sĕ se triméță o adresă fostului ministru ungurescŭ, Coloman Tisza. Desbaterea a fostŭ violentă. Au votatŭ pentru adresă 59, contra adresei 28 „patrioțĭ.“ Mulțĭ dintre membri s'au depărtatŭ fără a vota.

Alte nĕcazurĭ n'au „patrioții“ decâtŭ sĕ triméță adrese sdrobitului Jupiter cu ochelarii verdĭ. Ce ironiă!

***

„Inalță-țĭ lata frunte!“... Din Mediașŭ ni-se scrie: Deodată cu sĕrbătórea S.-lorŭ Rosalii din acestŭ anŭ a străbătutŭ idea cuprinsă în acestŭ cântecŭ alŭ poetului și în inimile credincioșilorŭ noștri românĭ din orașulŭ Mediașŭ. Ei, sĕrmanii, obicĭnuițĭ fiindŭ din vremile amare de sclăviă a fi espușĭ urgiei și batjocurei tiranilorŭ străinĭ, carĭ nu crutau a înjura și a-șĭ bate jocŭ chiar și de Dumnedeu și de lucrurile sfinte ale Românilorŭ, precum de altmintrelea și astădĭ mai facŭ unele rĕmășițe de ale acelora, — până în diua de astădĭ nu cutezară a eși cu procesiunile sfinte prin stradele mai de frunte ale orașului, ci temêndu-se nu cumva sĕ fiă batjocurițĭ de Sașĭ, ei eșiau cu procesiunile numai prin stradele laterale și mărginașe ale orașului. De rêndulŭ acesta însĕ, mulțumită îndemnului d-lui protopopŭ Ioanŭ Moldovanŭ, Românii pentru prima-óră eșiră în procesiune prin piața Mediașului. Procesiunea era împunătóre. ése Școte șése în fiă-care rêndŭ, îmbrăcațĭ fórte curatŭ și frumosŭ. Ne putemŭ închipui, ce impresiune a făcutŭ acéstă procesiune asupra Sașilorŭ, carĭ odinióră nu suferiau pe Românŭ nicĭ clopotulŭ sĕ-lŭ tragă și nicĭ casă Domnului sĕ zidéscă în stradele mai din centru ale orașelorŭ lorŭ. A doua di de Rosalii, séra, tinerimea română din Mediașŭ a arangiatŭ o frumósă petrecere în sala scólei gr. c. Ar fi forte de doritŭ, ca esemplulŭ d-lui protopopŭ Moldovanŭ sĕ'lŭ imiteze și alții, pe unde stau lucrurile astfelŭ, făcêndŭ pe poporŭ sĕ fiă mai mândru de numele de Românŭ, sĕ lase umilința și în loculŭ ei sĕ-șĭ însușéscă conscința și mândria națională!

***

Omŭ periculosŭ. Ni-se scrie: In comuna Sculea, comitatulŭ Timișŭ, unŭ locuitorŭ rĕutăciosŭ, anume Ilie Frauțŭ Gavrilă, după ce a venitŭ din temnița cercuală, în Dumineca tuturorŭ sfințilorŭ la 9 óre a. m. a împușcatŭ cu pușca după o vĕduvă, carea fusese mărturiă în contra lui. Din norocire fiindŭ vĕduva în distanța ca de 140 pașĭ, sburăturile n'au nimerit'o, dér nicĭ pe alțĭ doi lo-

---

care era deschisă, și vĕdu acéstă figură apropiindu-se încetŭ-încetŭ de patulŭ sĕu. Atuncĭ, cuprinsŭ de grózǎ și fiorĭ în tótă ființa sa, strigă înspăimêntatŭ:

„Tu cine eștĭ?“

— „Fi liniștitŭ!“ rĕspunse figura întunecósĕ, cu voce seriósă, dér sĕrbătorésca. „Eu sunt Azrael, ângerulŭ morții“.

— „Ah!“ — borborosi neguțătorulŭ tremurândŭ și dicêndŭ o rugăciune arabică. „Numai unŭ Dumnedeu este, Mahomedŭ este profetulŭ lui! Nu este putere, nu este mărire numai susŭ la Dumnedeu; ai lui Dumnedeu suntemŭ și la elŭ trebue sĕ ne reîntурnămŭ!“

Apoi acoperindu-șĭ fața cu învĕlitórea, cu peptulŭ sbocotindŭ de frică aștepta minutulŭ, în care ângerulŭ morții îi va cere sufletulŭ sdrobitŭ. Insĕ minutele veniau și se duceau, ba din minute se făcură óre, fără a i-se fi întêmplatŭ ceva. Cu tóte acestea nu se credea scăpatŭ; ângerulŭ morții, ce-i dreptŭ, nu mai era lângă elŭ, dér se va re'ntórce îndată, — îșĭ gândia bietulŭ neguțătorŭ. Póte i-a mai datŭ puținŭ timpŭ pentru a se pregăti de mórte, în care timpŭ s'a dusŭ sĕ culégă miile de suflete, cărora în nóptea acésta li-a sunatŭ césulŭ din urmă, apoi se va re'ntórce.

Când dorile dilei se îngânau cu sórele auriu pe culmele munțilorŭ, revĕrsândŭ rade binefăcĕtóre și peste locurile cercetate de ângerulŭ Azrael, étă că încetă muncile sufletului multŭ încercatului neguțătorŭ, a-i căruia vecinĭ și amicĭ ținêndu-se de promisiunea făcută întrară deodată în odaiă, aflându-lŭ în patŭ. Vĕdêndu-lŭ înfășuratŭ între învĕlitorĭ și nedândŭ nicĭ unŭ semnŭ de viéță, întocmai ca unŭ mortŭ, amicii 'i punŭ întrebărĭ, ér muribundulŭ le rĕspunde cu o voce înecată și debilă:

„Incă nu am muritŭ, deși ângerulŭ morții m'a cercetatŭ. De cu séră a venitŭ la mine, apoi s'a dusŭ puținŭ, acum însĕ numai că nu vedĭ momentulŭ în care are sĕ vină și sĕ-mĭ ia sufletulŭ. Nu mĕ conturbațĭ, vĕ rogŭ, ci mai bine vĕ îngrijițĭ, ca sĕ fiu îmormêntatŭ după cuviință.“

— „Pentru-ce ai lăsatŭ deschisă ușa odăii?“ — îlŭ întrebară amicii lui.

„Eu am închis'o, însĕ de ângerulŭ morții nu te pоțĭ păzi! Inaintea lui nu este încuetóre“.

— „Dér cine este omulŭ acela în curte?“ — întrebară amicii.

„Ce omŭ?“ — rĕspunse neguțătorulŭ muribundŭ. — „Eu numai singurŭ am fostŭ, acela póte va fi ângerulŭ morții, care aștéptă sufletulŭ meu și voi îlŭ socotițĭ dreptŭ omŭ.“

— „Ba acela trebue sĕ fi fostŭ unŭ hoțŭ“, rĕspunserǎ vecinii, „căcĭ te-a despoiatŭ de tóte și eșindŭ încărcatŭ din casa ta, l'a apucatŭ grabnica mórte și acum étă-lŭ mortŭ lângă scara curții tale, înțepenitŭ și ținêndŭ în mânĭ sfeșnicile tale de argintŭ.

Audindŭ neguțătorulŭ despre acésta, mai întâi a amuțitŭ stândŭ nemișcatŭ, apoi aruncândŭ învĕlitórea de pe sine, cu glasŭ înaltŭ strigă:

„Mulțămită Ție, Dumnedeule, Domnulŭ firii! Acesta este alŭ 11-lea și eu sunt scăpatŭ. Fără îndoială acesta a fostŭ obraznicuIŭ acela, care a venitŭ la mine dicêndŭ, că elŭ este Azrael, ângerulŭ morții! Laudă lui Dumnedeu!“

Neguțătorulŭ a rĕmasŭ în viéță și de multe-orĭ a istorisitŭ acéstă pățaniă ciudată. S'a doveditŭ în urmă, că lucrulŭ s'a întêmplatŭ așa, că hoțulŭ — unŭ perde véră, — audindŭ cele ce le povestì neguțătorulŭ cu amicii sĕi, cugetă sĕ profite de ocasiune și astfeliu venindŭ nóptea ridică ușa din țițìnĭ, întrà în casă și punêndŭ mâna pe totŭ ce putŭ afla în casă mai de prețŭ, dete sĕ iasă, dér în curte fu lovitŭ de ciumă și cădu mortŭ.

La anulŭ 1835 în Cairo au fostŭ atacațĭ de acéstă bólă înfricoșată mai cu sémă ómenii tinerĭ, de carĭ se țineau și membrii familiei neguțătorului, cum și hoțulŭ, care se dete sub numele de îngerulŭ Azrael, éră neguțătorulŭ, ca mai bĕtrânŭ, a scăpatŭ!

cuitorĭ, carĭ vorbiau la olaltă, ci trecêndŭ dramele pe lângă ei, acelea picară la pămêntŭ. Vĕduva şi cei doi locuitorĭ, făcêndŭ arătare la oficiulŭ comunalŭ, acesta nu şi-a împlinitŭ cum se cuvine datorinţa s'a. — *Unŭ locuitorŭ.*

***

Mortŭ de turbare. In N-rulŭ 96 a. c. alŭ „Gazetei Transilvaniei" amŭ amintitŭ lupta crâncenă, ce a purtat'o Chîlba Lică cu unŭ lupŭ, ce-lŭ turburase din ântâiulŭ somnŭ. Lupulŭ l'au omorîtŭ şi după ce l'au omorîtŭ, doi medicĭ au fostŭ trimişĭ sĕ-lŭ secţioneze pe lupŭ. Ce s'a constatatŭ, nimenia nu ni-a informatŭ... Am mai amintitŭ, că omulŭ a fostŭ rănitŭ la o mână, şi am amintitŭ şi aceea, că cea mai mare frică a cuprinsŭ întregŭ satulŭ din causă, că pôte lupulŭ a fostŭ turbatŭ. De ce ne-amŭ temutŭ, prea în-grabă s'a împlinitŭ, căcĭ abia trecură 30 de ḑile dela grôznica întêmplare şi semnele turbărei se şi arătară la omŭ. In 5 Iuniu a fostŭ transportatŭ în spitalulŭ netericiţilorŭ din Oradea-mare, unde peste două ḑile între cele mai marĭ suferinţe şi chinurĭ a muritŭ. Décă acuma ne întrebămŭ, cine pôrtă vina la acéstă nenorocire, abia credŭ sĕ greşescŭ décă voiu ḑice, că medicii. Ei trebuiau sĕ fiă cu mai mare rigôre la constatarea stărei normale orĭ anormale a lupului şi decumva au aflatŭ ceva, de unde ar fi pututŭ deduce, că-i turbatŭ, trebuiau sĕ ia mĕsurile cele mai marĭ, ca sĕ nu i-se întêmple omului nimica. Acésta s'ar fi pututŭ aştepta cu atâtŭ mai vêrtosŭ, că unulŭ dintre ei e mediculŭ cercului. Dér nu! Elŭ s'a îndestulitŭ, că i-a arsŭ cum i-a arsŭ rana în două rândurĭ şi l'a lăsatŭ în scirea lui Dumneḑeu.

E vorba de o viéţă — şi încă românéscă. — Vomŭ vedé, veni-va ôre în minte la cei dela putere, sĕ iée la rĕspundere pe medicŭ pentru urmările negrigei sale? In urma lui Chîlba Lică a rĕmasŭ o femee cu copii micĭ.

***

Cale ferată română-sêrbă. „Deutsche Zeitung" anunţă din Belgradŭ: Intre România şi Serbia s'a făcutŭ o învoiélă, ca sĕ se lege calea ferată sêrbéscă din valea Timocului cu calea ferată română Craiova-Bucurescĭ. Spre acestŭ scopŭ se va construi peste Dunăre unŭ podŭ de ferŭ pentru calea ferată, în punctulŭ, unde se afla vechiulŭ podŭ alŭ lui Traianŭ, în dreptulŭ Radujevaţului.

***

Respectarea Duminecei. Unŭ mare numĕrŭ de comercianţĭ din Bucurescĭ au hotărîtŭ şi s'au obligatŭ sĕ ţiă prăvăliile închise Dumineca şi sĕrbătôrea. Cei carĭ lucréză în contra acestei hotărîrĭ se pedepsescŭ cu câte 300 lei amendă. De asemenea calfele comercianţĭ şi meseriaşĭ în numĕrŭ de 10,000 au adresatŭ camerei deputaţilor o petiţiune, ca sĕ creeze legĭ pentru ocrotirea lucrătorilorŭ şi pentru odihna Duminecei.

***

Poporaţiunea in Moşna. După unŭ raportŭ făcutŭ cu ocasiunea unei adunărĭ economice de preotulŭ sasŭ Fröhlich, în 1765 numĕrau Saşii 386 suflete, la finele anului 1889 numĕrau 510 suflete, decĭ în 124 de anĭ a crescutŭ poporaţia săséscă cu 124 suflete. Românii în 1883 nĕmĕrau 180 suflete, ér acum numĕră 209 suflete. Aşadéră, pe când poporaţiunea săséscă cresce cu unŭ sufletŭ pe anŭ, poporaţiunea română cresce cu aprôpe 5 suflete pe anŭ.

***

Podŭ nou din punctŭ de vedere strategicŭ. Ministrulŭ ung. de comunicaţiune ia mĕsurĭ, ca podulŭ dela Mihalţŭ, de peste Murĕşŭ, sĕ se reconstruéscă pe base mai solide. Podulŭ ar fi sĕ se reconstruéscă astfelŭ, ca pe lângă trenŭ sĕ pôtă trece pe elŭ carĕ şi căruţe. „Kolozsvar" ḑice, că cu tôte avantagiele şi folôsele, ce-ar aduce acestŭ podŭ pentru comitatulŭ Albei-inferiôre, comitatulŭ nu e prea aplecatŭ a se învoi cu planulŭ ministrului, din pricina cheltuelilorŭ celorŭ marĭ, căcĭ numai de curêndŭ a jertfitŭ pentru edificarea unei casarme în Abrudŭ 200,000 fl., asemenea şi pentru podulŭ ce se construesce la Ciumbrudŭ, peste Murĕşŭ. Se ḑice, că în curêndŭ se vorŭ începe tractărĭ între comitatŭ şi ministrulŭ, ba că s'ar fi publicatŭ şi concursŭ de întreprindere, pentru a se începe mai curêndŭ lucrările la fundamentulŭ podului.

Sĕrăciă peste sĕrăciă! Ministrulŭ unguréscŭ cheltuesce, Românulŭ plătesce.

***

Esamenulŭ cu copiiĭ dela şcôlele române din *Teuşŭ* se va ţiné Marţĭ în 17 Iunie n. c. Suntŭ învitaţĭ şi rugaţĭ a lua parte la acestŭ esamenŭ câtŭ mai mulţĭ Românĭ, carĭ se interesézā de binele şi înaintarea în cultură a poporului nostru românescŭ.

***

Banii trimişĭ de emigranţĭ. Guvernulŭ ung. s'a ocupatŭ în timpulŭ mai recentŭ cu cestiunea emigrării şi între altele a ordonatŭ sĕ se facă unŭ raportŭ despre sumele de banĭ, trimise din timpŭ în timpŭ de emigraţii în America nordică familiilorŭ lorŭ rĕmase în Ungaria de nordŭ. Precum spune „P. Hirlap", din datele arătate resultă, că în 1888 şi în 1889 au sositŭ în comitatele din nordulŭ Ţĕrei unguréscĭ $9^1/_2$ miliône banĭ din America.

***

Trăsniţĭ. In Jecudu-unguréscŭ a fostŭ trăsnitŭ păstorulŭ de porcĭ. — In Betfalva trăsnetulŭ a atinsŭ pe o fetiţă de şése anĭ, ce sta pe pragulŭ uşii; fetiţa a fostŭ periculosŭ rănită la şoldurĭ şi la piciôre.

***

Echiparea armatei române. Camera României a votatŭ unŭ creditŭ de 10 miliône pentru echiparea armatei. Cu acéstă ocasiune d-lŭ L. Catargiu a întrebatŭ, décă cu aceste ḑece miliône se împlinescŭ tôte lipsurile; d-lŭ generalŭ Vlădescu, ministrulŭ de rĕsboiu, a rĕspunsŭ, că suma de 10 miliône e de ajunsŭ pentru a pune pe piciorŭ de rĕsboiu (în prima liniă) 123,000 ômenĭ.

***

Dislocărĭ de trupe la tômnă. „Reichswehr" comunică: In cuprinsulŭ corpului 12 (Sibiiu) va fi mutatŭ unŭ batalionŭ din reg. 51 de inf. din Cluşiu la Gorazda; din contră unŭ batalionŭ din reg. 50 de inf. din Gorazda la Alba-Iulia. Câte două batalióne din reg. 62, 63, 64. şi 82 de inf. îşĭ schimbă garnisônele între sine.

***

Incercare de sinucidere. In Oarda de josŭ, lângă Alba-Iulia individulŭ Eugen Megay, datŭ patimei beţiei, eşindŭ în ḑilele trecute din cârciumă, s'a aruncatŭ în Mureşŭ. Doi soldaţĭ, carĭ treceau p'acolo, îlŭ scăpară de môrte. Megay a încercatŭ de mai multe-orĭ sĕ se omôre.

***

Sinuciderĭ. Practicantulŭ dela auditoriatulŭ din Sibiiu, Karl Stephani, s'a împuşcatŭ.—Proprietarulŭ de casă din Sibiiu Iosef Engber, s'a împuşcatŭ în Rĕşinarĭ, unde se dusese sĕ visiteze pe gineresĕu. Se observase la amêndoi de câtva timpŭ o turburare a spiritului.

***

Omorŭ. Păzitorulŭ de câmpŭ Iosef Lang, din Hodişŭ, fŭ găsitŭ înecatŭ într'unŭ tĕu lângă Huedinŭ. Păzitorulŭ nu se pré bucura de nume bunŭ şi se crede c'a fostŭ omorîtŭ. Gendarmii au arestatŭ unŭ individŭ bănuitŭ, pe hainele căruia s'au observatŭ pete de sânge.

***

Etate inaintată. In Bögöz-Ujfalu a muritŭ în ḑilele acestea o femeiă, anume Maria Turbacŭ, în vêrstă de 114 anĭ.

***

Têrgŭ de vite in Constanţa. Camerile române au votatŭ creditulŭ cerutŭ pentru înfiinţarea unui têrgŭ de vite în Constanţa. Têrgulŭ are menirea a uşura pe mare esportulŭ de vite, care mai nainte era îndreptatŭ aprôpe esclusivŭ cătră Austro-Ungaria.

Obiecte archeologice. „Galaţii" spune, că d-lŭ Al. Niculescu, profesorŭ la cursulŭ inferiorŭ dela liceulŭ din Galaţĭ, a găsitŭ la o rudă a d-sale într'o lădiţă nisce sculpturĭ în lemnŭ de tisă, colôrea roşiă fôrte închisă, avêndŭ forma unorŭ icône. Suntŭ patru bucăţĭ şi unŭ fragmentŭ. Săpăturile şi puţinele umbre de colorĭ, carĭ au mai rémasŭ 'nedeteriorate, suntŭ în stilulŭ bizantinŭ. In fruntea fiăcărei icône se află sculptate, fôrte artisticŭ, diferite embleme cu caracterŭ istoricŭ, cum şi nisce semne de litere, carĭ nu se potŭ înţelege, fiindŭ pré deteriorate. Sculpturile represintă unspreḑece personage istorice din epoca căderei statului bulgarŭ sub dominaţiunea turcă. In a cincea bucată (fragmentulŭ), care e fôrte deteriorată, de abia se mai cunoscŭ urmele a doi monahĭ şi a unei părţĭ din mănăstirea *Ivan Vilechi*, din vecinătatea Tîrnovei. Numele personagelorŭ istorice suntŭ mai bine păstrate, aşa că se vorŭ puté descifra de ômenĭ competenţĭ. Lada în care s'au găsitŭ aceste lucrurĭ este însăşĭ unŭ obiectŭ de archeologie fôrte interesantŭ. Ea e peste totŭ sculptată, şi peste totŭ colorată fôrte variatŭ, dér atâtŭ colorile, câtŭ şi sculpturile suntŭ fôrte stricate.

Agitaţiunĭ în contra naţiunilorŭ nemaghiare.

Sub titlulŭ „Pericule", fóia unguréscă „Budapesti Hirlap" a găsitŭ cu cale sĕ se ocupe deunăḑĭ într'unŭ articulŭ de naţiunile nemaghiare din acestŭ statŭ. Étă în resumatŭ ce ḑice fóia şovinistă:

„In Ungaria nu s'a spusŭ şi nu s'a credutŭ o minciună mai mare ca aceea, că *ideia de statŭ maghiarŭ* a făcutŭ cucerirĭ în cei cincĭ-spre-ḑece anĭ din urmă, că statulŭ maghiarŭ s'a întăritŭ, că agitaţiunea între naţionalităţĭ a slăbitŭ şi că acestea arŭ avé respectŭ de puterea resistătôte a statului maghiarŭ".

După ce 'i trage o rĕfuială guvernului tiszaistŭ, că a cunoscutŭ numai interese de partidŭ; apoi fişpanilorŭ, că au servitŭ numai intereselorŭ partidei dela putere; după aceea funcţionarilorŭ comitatensĭ, că pentru a fi aleşĭ au fostŭ gata a'şĭ cumpĕra voturile atêrnătôre de influinţa agitatorilorŭ naţionalĭ; în fine administraţiei şi justiţiei celei corupte, care împreună cu grelele şi apăsătôrele sarcinĭ publice n'au pututŭ mări vaḑa şi tăria statului, — fóia unguréscă continuă:

„Maghiarulŭ, care crede numai într'o astfelŭ de mişcare naţională, ce e însoţită de musică, de banchete, de toasturĭ şi de altă larmă mare, a pututŭ uşorŭ sĕ crédă, că liniştea, ce domnesce în tabĕra naţionalităţilorŭ, însemnéză, că ele au renunţatŭ la luptă şi că duşmanii noştri desbatŭ încetŭ cestiunea, cum sĕ capituleze cu onôre înaintea puterii statului maghiarŭ. Dér în cei 15 anĭ din urmă ele au câştigatŭ mai multe mijlôce de putere şi au devenitŭ mai periculôse pentru noi, ca orĭ când altădată. S'au organisatŭ fără sgomotŭ în tôtă ţéra, care nu le-a împedecatŭ. Kulturegyleturile suntŭ slabe, guvernulŭ nu şĭ-a întrebuinţatŭ tôtă atenţiunea şi tôte mijlôcele de putere pentru înfrênarea agitatorilorŭ naţionalĭ. Inimicii noştri internĭ au lucratŭ într'aceea fără sgomotŭ şi cu succesŭ, fără sĕ fi datŭ de pedecĭ seriôse, au cuceritŭ dela noi o parte însemnată a ţĕrii. Preoţii şi învĕţătorii au prefăcutŭ tinerimea în şcôlele aflătôre în mânile lorŭ, i-a însuflatŭ spiritŭ duşmanŭ, şi elevii lorŭ, după ce-au ajunsŭ etatea bărbătéscă, luptă cu ură în contra statului maghiarŭ. Cu ḑiare şi cărţĭ influinţéză asupra poporului şi scormonesce în elŭ simţĕmintele duşmane şi nemulţămire, îlŭ separă moralicesce de comunitatea statului maghiarŭ şi-lŭ cresce ca aliatŭ alŭ statelorŭ streine şi inimice. Ce n'au pututŭ naţionalităţile sĕ dobêndéscă cu mijlôce spirituale, încércă a dobêndi cu mijlôce materiale. Au întemeiatŭ institute de banĭ, cu care atragŭ poporulŭ în mréja lorŭ şi chiar classa domnilorŭ cu simţĕminte maghiare, căreia îĭ trebue mereu banĭ, o facŭ atêrnătôre de acele institute de banĭ, o paraliséză şi o ruinéză în fine cu planŭ, o jefuesce de proprietatea ei de pămêntŭ şi acésta o vêndŭ, décă se pôte, streinilorŭ. Organiséză reuniunĭ de lectură, de pompierĭ, economice şi altele, ai cărorŭ membri se consideră ca soldaţĭ înrênduiţĭ pentru nisuinţe duşmane patriei, când va veni timpulŭ pentru acésta. Acéstă organisare a inimicilorŭ noştri se întăresce din anŭ în anŭ, puterea lorŭ se estinde, pe când a nôstră, cu tôte mijlôcele statului, se sfărîmă în mâna nôstră, se restrânge la unŭ cercŭ mai îngustŭ, şi din partea inimicilorŭ noştri, încă slabĭ înainte cu două decenii, suferimŭ cele mai ruşinătôre înfrângerĭ. Şi acésta se numesce triumfulŭ ideii de statŭ maghiarŭ? Abia întăresce ceva aceste afirmărĭ mai convingĕtorŭ, ca înfrângerea suferită de partida patriotică în cerculŭ bisericei evangelice cu ocasiunea alegerei de episcopŭ în districtulŭ de dincôce de Dunăre. Apoi décă în Ungaria de susŭ amŭ ajunsŭ aşa de departe, p'alŭ cărei poporŭ slovacŭ blândŭ şi cu simţĕminte patriotice l'am ţinutŭ de unŭ păzitorŭ credinciosŭ alŭ graniţei ţĕrii, atuncĭ ce stărĭ vorŭ fi între Valahĭ şi Sêrbĭ? Şi ce ḑice guvernulŭ la tôte acestea şi ce vrea sĕ facă? Căcĭ trebue sĕ lucreze. Sĕ se uite în ţinuturile ţĕrii locuite de Nemaghiarĭ şi va vedé periculele, ce ameninţă rassa maghiară. Sĕ nu aştepte până ce rasse 'ntregĭ de popôre devinŭ inimice ale statului maghiarŭ şi ca o brumă uriaşe, ce din anŭ în anŭ totŭ mai tare siluesce, sugrumă naţiunea".

Acestŭ articulŭ e unŭ pestriţŭ lanţŭ de minciunĭ şi adevĕrurĭ. Recunóscemŭ împreună cu duşmanii naţiunilorŭ nemaghiare, că minciună e, cumcă ideia de statŭ maghiarŭ a făcutŭ cucerirĭ şi s'a întăritŭ; dér minciună e şi aceea că în tinerimea ajunsă la etatea bărbătéscă se inspiră ură în contră statului; că poporulŭ se cresce ca aliatŭ alŭ statelorŭ streine, că membrii diferitelorŭ reuniunĭ se consideră ca soldaţĭ ai nisuinţelorŭ duşmane patriei; că institutele de banĭ ale naţiunilorŭ nemaghiare jefuescŭ poporulŭ şi classa ómenilorŭ cu simţĕminte maghiare, căcĭ o asemenea classă nu esită; că sugrumă cineva naţiunea maghiară. Tóte acestea suntŭ minciunĭ grosolane.

Adevĕrŭ e însĕ, că statŭ maghiarŭ nu esistă, câtă vreme vorŭ fi naţiunĭ nemaghiare băştinaşe în acestŭ statŭ, decâtŭ în creerii bolnavĭ ai duşmanilorŭ acelora, adevĕrŭ e, că administraţia şi justiţia e coruptă şi că sarcinile publice suntă apăsătóre; adevĕrŭ e, că naţiunilorŭ nemaghiare nicĭ prin capŭ nu le trece sĕ capituleze înaintea duşmanilorŭ lorŭ; adevĕrŭ e, că nicĭ Kulturegyleturile nicĭ regimulŭ nu le-au pututŭ împedeca în apĕrarea limbei şi individualităţii lorŭ naţionale cu totŭ terorismulŭ şi ordinaţiunile şi mĕsurile lui despotice, şi nicĭ nu va fi putere pe lume, care sĕ le pótă împedeca.

Duşmanii patriei, soldaţii nisuinţelorŭ streine statului şi aliaţii statelorŭ inimice suntŭ cei carĭ nedreptăţescŭ şi persecută naţiunile nemaghiare, maioritatea poporaţiunii statului, pentru ca sĕ le despóiă de limba şi individualitatea lorŭ naţională, Şi decĭ ca toţĭ câţĭ luptă pentru o causă nedréptă, necreştinéscă, neliberală, vorŭ suferi înfrângerĭ, după înfrângerĭ până când bruma despotismului va fi spulberată de sórele dretăţii şi alŭ libertăţii.

Corespondenţa „Gaz. Trans.“

Dămŭ locŭ cu plăcere următórei scrisorĭ, ce ni-o adreséză unŭ stimatŭ amicŭ alŭ foiei nóstre:

Iubite Domnule Redactorŭ!

Cetindŭ şi vĕdêndŭ suferinţele Românilorŭ noştri din Ardélŭ şi Ungaria, nu arareorĭ mi-am pusŭ întrebarea, că ce-ar fi de făcutŭ pentru asigurarea limbei şi culturei nóstre naţionale la Românii noştri d'aci şi prin ce mijlóce s'ar puté îmblânḑi şi face mai toleranţĭ fraţii Ungurĭ dela putere?...

La prima întrebare am găsitŭ rĕspunsulŭ, că numai făcêndŭ ce au făcutŭ Ungurii sub absolutismŭ faţă de Germanii, vomŭ puté resista şi isbuti până în fine, contrariu suntemŭ perduţĭ.

Cei-ce au ochĭ de vĕḑutŭ şi urechĭ de auḑitŭ, n'au decâtŭ sĕ străbată ţinuturile cu poporaţiune mestecată ale Ardélului, Bănatului, Crişanei şi Maramureşului, pe unde înainte cu 20 anĭ s'auḑia numai dulcea şi armoniósa nóstră limbă românéscă, ér astăḑĭ stă s'o copleşéscă idiomulŭ unguréscŭ. Românii se silescŭ din rĕsputerĭ a vorbi bine-rĕu, cum potŭ, numai sĕ îndruge unguresce, ca sĕ nu fiă uiduiţĭ şi batjocuriţĭ de şoviniştii ungurĭ. Atâta sfruntare şĭ-atâta desconsiderare pentru limba fraţilorŭ conlocuitorĭ, este unŭ sacrilegiu, o ruşine ne mai auḑită.

Auḑĭ acolo? Sĕ fii destinatŭ de natură a trăi bine-rĕu cu cine-va într'o curte, şi tu pentru că unŭ norocŭ orbŭ ţi-a încredinţatŭ administrarea averei comune, te-a făcutŭ epitropŭ, cum am ḑice, lasă că risipescĭ cum îţĭ place averea, dér apoi sĕ nu poţi nicĭ măcarŭ suferi pe vecinulŭ, pe conlocuitorulŭ tĕu de altŭ némŭ, sĕ vorbéscă în limba lui părintéscă, sĕ se pórte cum i-ar plăcé lui, ci după pofta ta: acésta este o curată nebuniă. Ş'apoi totŭ tu sĕ te plângĭ la lume, că acelŭ conlocuitorŭ nu te iubesce, şi temêndu-te de elŭ sĕ ţipĭ în gura mare la lume, că acestŭ conlocuitorŭ, la unŭ casŭ de aprinderea casei n'ar sări sĕ stingă foculŭ!

Ce? Nu care cumva fraţii Ungurĭ dela putere au uitatŭ, că dragoste cu sila nu se póte face?... Mai bine ar căuta ei sĕ fiă mai toleranţĭ şi mai simpaticĭ faţă cu Românii, căcĭ sórtea ne-a destinatŭ, vrêndŭ ne vrêndŭ, a trăi şi-a muri împreunŭ. Ei ar trebui sĕ înţelégă altmintrelea cuvintele nemţescĭ ḑise în latinesce: „Viribus unitis“ şĭ-atuncĭ n'ar avé cuvinte d'a se plânge contra Românilorŭ, carĭ numai nerecunoscĕtorĭ nu suntŭ.

Ca sĕ se pótă scăpa limba nóstră dulce românéscă, şi cu ea naţionalitatea nóstră; ca sĕ se pótă asigura viitorulŭ celorŭ trei milióne de Românĭ din Ardélŭ şi Ungaria, eu nu găsescŭ, decâtŭ numai aceea, ca fiă-care Românŭ sĕ înveţe carte românéscă câtŭ se póte de bine şi multă şi după aceea şi unguréscă séu nemţéscă, dér pretutindenea şi orĭ-când sĕ nu vorbéscă decâtŭ romànesce, căcĭ numai aşa vomŭ fi respectaţĭ şi numai aşa vrăşmaşii limbei nóstre se vorŭ deprinde cu auḑulŭ ei şi în cele din urmă o vorŭ iubi chiar vorbind'o şi ei, căcĭ au trebuinţă de ea şi de noi.

Sĕ precedămŭ ast-felŭ, ca sĕ nu se pótă ḑice: „peirea ta dintru tine Israile!“...

Norocită a fostŭ ideia D-vóstră de a da „Gazeta“ de Duminecă pentru poporŭ, ca sĕ i-se deştepte gustulŭ de a ceti şi sĕ se hrănéscă foculŭ sfântŭ alŭ iubirei către limba şi cultura nóstră. Ce bine ar fi, când s'ar afla unŭ Mecenate românŭ din orĭ-ce parte a loculuі, séu vr'o societate de cultură românéscă, care sĕ vĕ ajute sĕ scóteţĭ acelŭ numĕrŭ ilustratŭ şi sĕ puteţĭ întruni pe toţĭ scriitorii noştri bunĭ, carĭ sĕ scrie într'o limbă câtŭ s'ar puté mai populară şi curatŭ românéscă, şi într'unŭ stilŭ plăcutŭ.

Binecuvêntată fiă dér „Gazeta“ D-vóstrĕ, care este celŭ mai vechiu ḑiarŭ românescŭ, şi tot-odată bine scrisŭ, pentru care vĕ rogŭ sĕ trimiteţĭ dela I Iunie a. c. câtŭ va trăi acéstă fóiă şi câtŭ voiu trăi eu câte patru numere de Duminecă în chipulŭ următorŭ:

Unŭ numĕrŭ pentru scóla comună română din comuna Foventea prin Nocricŭ.

Altulŭ pentru Biserica de acolo.

Altulŭ pentru primăria de acolo, şi alŭ patrulea pentru locuitorulŭ Ioanŭ Precupŭ, totŭ din acea comună.

La a doua întrebare pentru îmblânḑirea duşmanilorŭ noştri nu sciu ce sĕ rĕspundŭ. Credŭ însĕ, că cu ajutorulŭ lui Dumneḑeu totuşĭ îi vomŭ învĕţa sĕ fiă mai toleranţĭ, décă vomŭ lucra bărbătesce umĕrŭ la umĕrŭ pentru pĕstrarea şi înaintarea limbei şi a culturei nóstre românescĭ.

D. Foventeanu.

Mulţămimŭ generosului donatorŭ în numele Românilorŭ din comuna Foventea, dorindu-i viéţă îndelungată, ca sĕ mai pótă sĕvêrşi multe fapte nobile românescĭ, ca acésta. *Red.*

Esamene la sate.

Din Sĕlagiu, Iunie 1890.

On. D-le Redactorŭ! La 22 Maiu n. c. s'a ţinutŭ esamenulŭ la scóla română gr. cat. din comuna *Domninŭ*, comitatulŭ Sĕlagiului, sub presidiulŭ M. On. Domnŭ protopopŭ Vasiliu Geţie, fiindŭ de faţă d-nii: Ioanŭ Popŭ, preşedintele senatului scol. din locŭ, Vasiliu Popŭ, directorulŭ scólei, Mihailŭ Caba, notarŭ cercualŭ, Michailŭ Borbeiu, medicŭ cercualŭ, cu soţia şi fiica D-sale, Gavriilŭ Cherebeţŭ cu soţia, Petru Popŭ cu soţia, d-lŭ Lengelŭ teologŭ absolutŭ, stimabilulŭ d-nŭ Geza Antal, posesorŭ, mai multe Dómne şi Domnişóre din jurŭ, precum şi unŭ numĕrosŭ publicŭ din locŭ şi din satele vecine, aşa că îţĭ era mai mare dragu vĕḑêndŭ, cum veniau trăsurile din tóte părţile, întêmpinate fiindŭ din partea poporului din Domninŭ pe tóte stradele cu urărĭ de „sĕ trăiască“. Era în adevĕrŭ o adevĕrată sĕrbătóre a „Inălţărei la ceriu“, căcĭ tóte inimile se înălţau de bucuriă.

La întrare în curtea scólei era unŭ arcŭ de triumfŭ împodobitŭ cu frumóse cununĭ de florĭ, în mijloculŭ căruia era aşeḑată o tablă cu inscripţiunea: „Bine aţĭ venitŭ.“

Esamenulŭ s'a începutŭ la 2 şi a duratŭ până la 6 óre d. a. Sala împodobită cu fórte multe cununĭ frumóse, pe masa verde clasificărĭ, scrisorĭ de probă, programa esamenului, ér de altă parte erau aşeḑate manufacturile din partea elevilorŭ scolarĭ, pălării frumóse de paiă, ér din partea elevelorŭ cusăturĭ fórte frumóse.

După „Împĕrate cerescŭ“ şi „rugăciunea Domnului“, M. On. D-nŭ protopopŭ, cum şi întregŭ publiculŭ, a fostŭ salutatŭ de către doi elevĭ prin o vorbire fórte nimerită, la care d-lŭ protopopŭ mişcatŭ până la sufletŭ a mulţumitŭ şi declară esamenulŭ de deschisŭ.

Programa esamenului era întocmită aşa, că după fiă-care studiu urma o declamare şi o cântare potrivită. Astfelŭ după religiune s'a cântatŭ „De tine se bucură“ şi s'a declamatŭ unŭ dialogŭ de către doi elevĭ, „despre ţinerea sĕrbătorilorŭ.“ Apoi s'a continuatŭ esaminarea din celelalte studii; rĕspunsurile erau tare precise şi scolarii rĕspundeau cu vioiciune de totŭ mare şi pe întrecute, aşa că poporulŭ de faţă era fórte mişcatŭ şi atrasŭ, ba la declamarea cu deosebire a poesiei „Trei copile de împĕratŭ“, precum şi la esecutarea poemei dramatice „Deşteptarea lui Traianŭ“ de către 7 fetiţe şi 2 copilaşĭ, pe feţele ascultătorilorŭ se vedeau lacrĕmĭ de bucuriă. La mijloculŭ esamenului pentru recreere s'au eliberatŭ scolarii afară, unde asemenea s'au produsŭ din gimnastică, într'unŭ modŭ admirabilŭ.

Esamenulŭ s'a terminatŭ cu cântarea unorŭ poesii bine alese şi rostirea unei vorbirĭ acomodate din partea M. On. d-nŭ protopopŭ, prin care îndemnă atâtŭ pe poporŭ, câtŭ şi pe scolarĭ la învĕţătură, ér domnului învĕţătorŭ *Ipatie Teodoreanu* îi mulţămì pentru zelulŭ şi progresul arătat, arătând publicului, că acestŭ bravŭ învĕţătorŭ de 16 anĭ, de când se află în acéstă comună, totŭ astfeliu de esamene a datŭ, dreptŭ ce a şi fostŭ premiatŭ din partea despărţământului Associaţiunei transilvane XI până acuma *de două orĭ*. Pe lângă asta acestŭ bravŭ învĕţătorŭ a întrodusŭ în biserica de aicĭ încă înainte de asta cu vre-o 14 anĭ unŭ *corŭ de cântărĭ bisericescĭ*, care póte servi de modelŭ.

Sĕ trăiéscă d-lŭ învĕţătorŭ Ipatie Teodoreanu, care ar merita sĕ fiă premiatŭ în totŭ anulŭ, *fiindŭ îngreunatŭ şi cu familiă*, şi pe care amŭ dori, ca sĕ-lŭ imiteze mulţĭ învĕţătorĭ românĭ, căcĭ atuncĭ câtŭ mai în grabă vomŭ ajunge la scopulŭ doritŭ!

Esamenulŭ s'a ţinutŭ atâtŭ cu scolarii dela 6—12 anĭ, câtŭ şi cu cei dela 13—15 anĭ, în numĕrŭ fiindŭ 58 băeţĭ şi 39 fetiţe, între carĭ s'au împărţitŭ premii în sumă de 6 fl., dăruiţĭ de marinimoşiii Domnĭ: Ioanŭ Popŭ, posesorŭ în Domninŭ 3 fl., Michailŭ Caba, notarŭ cercualŭ 2 fl. şi Petru Popŭ, preotŭ în Tranişŭ 1 fl.

Unŭ asistentŭ.

De lângă Someşulŭ rece, Iunie 1890.

On. D-le Redactorŭ! In *Betlénŭ*, comitatulŭ Solnocŭ-Dobêca, s'a ţinutŭ esamenulŭ cu pruncii dela scóla română gr. cat. în 18 Maiu.

Acéstă scólă dela înfiinţarea ei — cam de vre-o 41 de anĭ — a fostŭ o scólă de modelŭ, ca şi care décă ar fi tóte scólele nóstre, adevĕratŭ, că ne-amŭ puté mândri. Până pe la a. 1860 însĕ învĕţătorii n'au fostŭ prea statornicĭ, pentru-că nicĭ nu prea aveamŭ învĕţătorĭ de ajunsŭ cualificaţĭ, dér dela an. 1860, adecă deja de 30 de anĭ, avemŭ pe bravul învĕţătorŭ *Simeonŭ Moldovanŭ*, care acuma a datŭ *alŭ 30-lea esamenŭ* de véră cu pruncii dela acéstă scólă.

Suntŭ multŭ pentru unŭ omŭ 30 de anĭ de muncă, şi încă şi mai multŭ suntŭ pentru unŭ omŭ ca d-lŭ Moldovanŭ, care în întregŭ şirulŭ acesta lungŭ de anĭ a ţinutŭ sémă cu cea mai mare conscienţiositate de sfânta lui chiămare de luminătorŭ alŭ poporului. Meritulŭ d-sale este cu atâtŭ mai mare, cu câtŭ mai mică i-a fostŭ şi-i este rĕsplata muncei sale drepte şi oneste, şi cu câtŭ acéstă împrejurare nu l'a descuragiatŭ nicĭ pentru unŭ momentŭ întru împlinirea datorinţei sale.

Adevĕratŭ, că scóla din Betlénŭ, la care funcţionéză d-sa, — şi la care suntŭ înscrişĭ câte 90—100 de copii, — este de pétră şi aşĭ puté ḑice, că e întru tóte corĕspunḑĕtóre legilorŭ, fiindŭ provĕḑută cu tóte cele de lipsă, salarulŭ învĕţătorului însĕ abia este de 200 fl., carĭ până acum încă se scotiau cu greu, de aicĭ încolo însĕ e temere, că şi mai cu greu se vorŭ scóte, pentru-că de când cu rĕscumpĕrarea regalielorŭ, nisce rĕu-voitorĭ ai némului nostru au începutŭ a sumuţa pe ómenĭ ca venitulŭ ce li-se cuvine lorŭ după dreptulŭ de regalŭ alŭ foştilorŭ iobagĭ românĭ şi din care se plătia léfa învĕţătorului, sĕ nu-lŭ mai dea pe séma scólei, ci sĕ şi-lŭ ţină pe séma lorŭ, ér copiiĭ sĕ şi-i trimită la scóla unguréscă de statŭ, care are 3 învĕţătorĭ şi pentru care nu trebue sĕ plătéscă nimicŭ. Ei, dér cum Dómne értămĕ sĕ nu plătimŭ, ba plătimŭ ḑĕu şi pentru scóla unguréscă câte 5% după florenulŭ de dare directă.*)

Astfeliu unii dintrĕ Românĭ, anume cei mai slabĭ la ângerŭ şi mai nepricepuţĭ au pretins sĕ li-se dea partea la mână, deşi documentele arată că înainte cu vre-o 20 şi mai bine de anĭ, ei singurĭ au dăruitŭ regalulŭ pe séma scólei şi a s. bisericĭ.

Credŭ însĕ, că chiar de s'ar întêmpla ca sĕ-lŭ capete, totuşĭ suntŭ ceilalţĭ Betlenenĭ, Românĭ verḑĭ ca stăjarulŭ, carĭ toţĭ sciu ceti şi scrie, ba avemŭ şi câţĭva posesorĭ inteligenţĭ, avemŭ profesioniştĭ toţĭ cu dare de mână; aceştia vorŭ lupta până la unŭ picurŭ de sânge şi nu vorŭ lăsa sĕ cadă scóla lorŭ, acea scólă, care i-a deşteptatŭ pe ei şi i-a făcutŭ sĕ fiă ceea ce suntŭ astăḑĭ; acea scólă, în care se forméză stêlpii viitorului poporului nostru românescŭ, a acestui poporŭ bravŭ, care s'a luptatŭ totŭdéuna mai multŭ pentru limbă, decâtŭ pentru viéţă.

Acuma, precum am auḑitŭ, vrednicулŭ nostru învĕţătorŭ vré sĕ ne lase, sĕ se retragă în pensiune. Ni-ar părĕ fórte rĕu, décă d-sa ar face-o acésta chiar acuma, când ochii tuturorŭ năpârcelorŭ suntŭ aţintiţĭ asupra scólelorŭ nóstre romànescĭ. L'amŭ ruga, ca sĕ mai stea la postulŭ sĕu baremĭ încă unŭ anŭ-doi, dóră Dumneḑeu şi-a mai întórce faţa şi către noi Românii odată.

Sĕ ne întórcemŭ acum la firulŭ lăsatŭ, sĕ vedemŭ, cum a decursŭ esamenulŭ cu pruncii?

La 3 óre p. m. s'a începutŭ esamenulŭ fiindŭ de faţă unŭ publicŭ frumosŭ. Preşedinte: M. O. D-nŭ Gregoriu Puşcariu, protopopŭ, ér ca óspeţĭ d-nii: Ioanŭ Diuganŭ, învĕţătorŭ în Malinŭ şi Ruşii de susŭ, Ioanŭ Morariu, Ilie Mireca şi Vasiliu Diuganŭ, pantofarĭ, George Moldovanŭ, mĕsarŭ ş. a. Apoì d-nele: Moldovanŭ, Ana Diuganŭ, Mircea, Morariu, Chirtoşiŭ, şi d-ra Florica Diuganŭ.

Sala scólei şi mésa presidială erau decorate cu buchete de florĭ. Scrisorile de probă, desemnŭ, clasificările şi alte protocóle scolare tóte în cea mai bună ordine.

Mai ântâi „Impĕrate cerescŭ“, cântatŭ frumosŭ în corŭ de pruncii scolarĭ, apoi esaminarea din Religiune şi moralŭ, limba română şi maghiară, matematică, geografiă, istoria şi constituţiunea patriei, istoria naturală şi fisica, economia ş. a. S'au cântatŭ cu pruncii mai multe poesii, precum: Acuma suntemŭ şi noi învĕţăcei, Versulŭ împĕratului, Unde încă mai rĕsună, La arme ş. a.

Resultatulŭ din tóte aceste a fostŭ aşa de frumosŭ, încâtŭ a storsŭ lacrimĭ de mulţumire din partea publicului.

Domnulŭ protopopŭ Grigore Puşcariu, prin o vorbire pĕtrunḑĕtóre, mulţumì bravului învĕţătorŭ Simeonŭ Moldovanŭ pentru strădania, ce şi-a dat'o în decursŭ de 30 de anĭ întru cultivarea tinerelorŭ odrasle române. La auḑulŭ numelui d-lui învĕţătorŭ, publiculŭ isbucnì într'unŭ strigătŭ de: „sĕ trăéscă!“

După esamenŭ, care s'a terminatŭ la $6^1/_2$ óre p. m., s'au împărţitŭ copiilorŭ premii în crucerĭ, contribuiţĭ dela: M. O. D-nŭ Gregoriu Puşcariu 1 fl., din caseta bisericei 1 fl., Lazarŭ Sagĕu proprietarŭ 40 cr. Vasiliu Diuganŭ pantofarŭ 20 cr. Gavrilŭ Figanŭ 20 cr. Natu Salvanŭ 30 cr. şi Paraschiva Cârcu 10 cr. Sĕ trăéscă bunii dăruitorĭ!

Premiile au fostŭ de totŭ prea puţine pentru 70—80 de prunci şi ar fi bine, ca pe viitorŭ sĕ se dea din caseta bisericei, séu din altŭ isvorŭ, mai mulţĭ banĭ pentru premii, ca sĕ se pótă procura şi anumite cărţĭ morale, pe carĭ dându-le băeţilorŭ ca premii, ei capĕtă o atragere fórte mare către scólă.

Inainte de a încheia rogŭ pe autorităţile nóstre bisericescĭ şi scolare, ca sĕ tindă câtŭ de câtŭ mână de ajutorŭ învĕţătorilorŭ noştri, căcĭ orĭ şi care ar face progresŭ, numai sĕ aibă câtu-şĭ de puţinŭ sprijinŭ şi dela mai marii sĕi bisericescĭ.

Ioanŭ Diuganŭ,
învĕţătorŭ rom.

---

*) Destulŭ de rĕu faceţĭ, că plătiţĭ. Décă aveţĭ scóla D-vóstrĕ bună şi în regulă, legea vĕ dă dreptulŭ de a pretinde, ca cele 5%, destinate pentru scólă, sĕ nu le daţĭ scólei de statŭ, ci sĕ le folosiţĭ pentru scóla D-vóstrĕ. Pentru-ce nu vĕ folosiţĭ déră de acestŭ dreptŭ, ce vi-lŭ dă legea? —*Red.*

Din diecesa Oradiei-marĭ, Iunie 1890.

On. D-le Redactorŭ! Pentru a vĕ raporta despre decursulŭ esamenului cu scolarii nostri din comuna *Madarasŭ* (diecesa Orădii-marĭ), care s'a ţinutŭ în 8 l. c., n'am lipsă sĕ-mĭ alegŭ cuvinte lăudătóre, pentru-că regula cea de modelŭ, ce se observă acolo, disciplina, ce e între scolarĭ, progresulŭ, ce l'au arătatŭ, desteritatea bravilorŭ învĕţătorĭ şi zelulŭ tuturorŭ celorŭ ce stau în fruntea scólei, în sine esprimă cea mai mare laudă, făcêndŭ ca amintita scólă sĕ fiă una dintre cele mai de frunte în diecesă şi vréu a atrage prin acésta asupra ei atenţiunea mai multora, mai vêrtosŭ însĕ a vecinilorŭ, căcĭ, cutezŭ a dice, în multe póte servi acea scóla şi chiar de modelŭ.

Elevĭ scolarĭ suntŭ în numĕrŭ de vre-o 150, carĭ îmbrăcaţĭ sĕrbătoresce, după ce au fostŭ de faţă mai nainte la S. Liturgiă, s'au presentatŭ la acestŭ secerişŭ alŭ lorŭ. Când au întratŭ în sala de esamenŭ Rdsmulŭ d-nŭ parochŭ localŭ Ioanŭ Szeremi şi cooperatorulŭ parochialŭ, M. On. D. Ludovicŭ Marcuşiu, directorulŭ scólei, erau deja adunaţĭ óspeţĭ mulţĭ, părinţĭ de ai scolarilorŭ şi alţĭ ascultătorĭ în numĕrŭ frumosŭ, carĭ au întêmpinatŭ pe noii veniţĭ cu salutărĭ de bucuriă. Scolarii au întonatŭ într'o melodiă plăcută şi măestósă „Impĕrate ceresců!"

Unŭ scolarŭ cu unŭ discursŭ ocasionalŭ, bine compusŭ şi rostitŭ respicatŭ, a salutatŭ pe cei de faţă. Rvdsmulŭ D-nŭ lĭ-a vorbitŭ frumosŭ despre însemnătatea esamenului şi despre folosulŭ învĕţăturei, apoi s'a începutŭ esamenulŭ în ordinea cum a dispusŭ d-lŭ directorŭ alŭ scólei, esaminândŭ pe cei din clasele inferióre învĕţătorulŭ primarŭ: *Ioanŭ Ciulenŭ*, ér pe cei din clasele superióre cantorulŭ localŭ şi învĕţătorŭ alŭ doilea: *Michailŭ Marcuşŭ*.

Toţĭ amŭ fostŭ surprinşĭ de rĕspunsurile frumóse şi la înţelesŭ, ce amŭ auditŭ din tóte obiectele dela băeţii cei mai marĭ, ca şi dela cei micĭ nu numai la întrebările puse de învĕţătorii lorŭ, ci şi la cele multe ale ascultătorilorŭ şi ale d-nului directorŭ, şi ne-au desfătatŭ multŭ cântările frumóse bisericescĭ şi naţionale, ce le audirămŭ dela ei.

In fine au eşitŭ doi scolarĭ şi au rostitŭ în dialogŭ discursulŭ de încheiare, şi după ce a vorbitŭ şi d-nulŭ directorŭ scolarilorŭ, ca sĕ se nisuéscă a nu le perde cele câştigate şi a le sci aplica în viéţă spre folosŭ, mulţămindŭ bravilorŭ învĕţătorĭ pentru zelulŭ neobositŭ, cu care şĭ-au împlinitŭ datorinţa, ne-amŭ depărtatŭ îndestuliţĭ cu toţii şi amŭ vĕdutŭ pe mulţĭ părinţĭ cu lacrĕmĭ de bucuriă în ochĭ, şi amŭ auditŭ pe alţii dicêndŭ, că viéţa băeţilorŭ lorŭ e deja asigurată, căcĭ au înrădĕcinată în inima lorŭ: iubirea de Dumnedeu, de limbă şi naţiune, stima de mai marĭ; au desteritate în vorbitŭ, scrisŭ şi calculatŭ, au iubire şi îndemnŭ de lucrare, de activitate; şi aste tóte bravilorŭ învĕţătorĭ şi conducĕtorĭ ai şcólei se potŭ mulţămi.

Ajute-le Dumnedeu, ca şi de acum înainte succesŭ strălucitŭ sĕ le încoroneze ostenelele!! **Unŭ musafirŭ.**

Inlăturĭ cu vinarsulŭ!

Juriulŭ de Câmpiă, 4 Iunie n. 1890.

Ce influinţă stricăciósă are vinarsulŭ (rachiulŭ) asupra omenimei mai cu sémă în vremea de astădĭ, când cei ce îlŭ vêndŭ vênéză numai după mârşavulŭ câştigŭ, falsificândŭ beutura cu feliu de feliu de materii otrăviciόse, — acésta este bine cunoscutŭ.

Prin beutura de vinarsŭ trupulŭ se lâncedesce, se slăbesce, prin urmare viéţa se scurtéză. Spiritulŭ se tîmpesce şi mintea nu mai póte lucra cu uşurinţă; cugetulŭ e întunecatŭ şi în creerii beţivului pururea se află o mestecătură de idei confuse.

Vinarsulŭ deschide cale fărădelegilorŭ şi corupţiunilorŭ. Elŭ înghite averea şi puţinele venite, câştigate cu multă trudă şi sudorĭ din partea unorŭ ómenĭ harnicĭ, ducêndŭ astfeliu la miseriă, ér miseria aduce cu sine ca urmare naturală neputinţa de a suporta multele greutăţĭ, ce cu dreptulŭ, cu nedreptulŭ, apasă pe poporulŭ contribuitorŭ, deschidêndŭ prin acésta cale cetei esecutorilorŭ, carĭ năvălescŭ ca şi lăcustele asupra bietului poporŭ.

In familiă, vinarsulŭ produce neajunsurĭ, certe, pricinuesce procese divorţiale, prin ce de multe orĭ se nefericescŭ copii nevinovaţĭ.

In viéţa socială peste totŭ aduce nesiguranţă personală, nesiguranţă de avere, va sĕ dică: omorurĭ, răpirĭ, furturĭ, la mulţĭ chiar mórte.

Acestea tóte suntŭ tristele urmărĭ ale beuturei vinarsului, ale beţiei.

Acestea avêndu-le în vedere, unŭ numĕrŭ frumosŭ de creştinĭ românĭ din comuna Juriulŭ de Câmpiă, într'o adunare ţinută a 3-a di de Rosalii (3 Iunie n. c.) s'au sfătuitŭ asupra mijlocului de a puté încunjura aceste urmărĭ fatale ale beţiei, încunjurându-le ca şi pe-o bólă epidemică.

La stăruinţa arêndatorului din locŭ, a onoratului d-nŭ *Ioanŭ Boşianŭ*, sprijinitŭ de preotulŭ din locŭ, on. d-nŭ *Dionisiu Morariu*, au hotărîtŭ *sĕ nu mai guste de locŭ din otrava aşa numită vinarsŭ* până în 1 Ianuarie st. n. 1891, legându-se prin contractŭ, că se vorŭ ţiné de acéstă hotărîre, îndatorându-se totodată a îndemna şi pe alţii a se alătura la acéstă ideiă măréţă, ér pe cei slabĭ, carĭ nu s'ar ţiné de acéstă îndatorare morală, arătată în contractŭ, şi arŭ continua şi mai departe cu vinarsulŭ, cu unanimitate au hotărîtŭ *a-lŭ scóte din sînulŭ lorŭ pentru totdéuna ca pe unŭ netrebnicŭ.*

Ba mai multŭ: până la terminulŭ arătatŭ convingêndu-se ómenii noştri despre fericitele urmărĭ ale contenirei dela beutură, s'a hotărîtŭ, ca în 1891 sĕ facă o reuniune formală contra vinarsului jidovescŭ, provĕdêndu-se cu statute.

Dumnedeu sĕ ajute şi sĕ dea şi altorŭ Românĭ de ai noştri voinţa şi puterea sufletéscă de a face asemenea acestorŭ creştinĭ vrednicĭ de laudă!

Vasiliu Popŭ,
proprietarŭ.

Feriţi-vĕ de a păta obiceiurile strămoşescĭ!

La adresa tinerilorŭ românĭ argăsitorĭ din Făgăraşŭ ni-se trimitŭ spre publicare următórele:

Multe şi frumóse obiceiurĭ ni-au rĕmasŭ nouĕ Românilorŭ dela străbunii noştri şi acelea şi noi următorii lorŭ trebue sĕ le ţinemŭ şi împlinimŭ cu cea mai mare dragoste. Unulŭ dintre acele obiceiurĭ vechĭ este şi serbarea dilei de 1 Maiu st. v., numită şi „Armindenŭ". Nu voiescŭ a face istoriculŭ acestei dile pe largŭ, fără în puţine cuvinte voiescŭ a arăta, cum tinerii românĭ argăsitorĭ din Făgăraşŭ au serbatŭ în anulŭ acesta diua de 1 Maiu. In preséra dilei au împlântatŭ bradĭ pe la porţĭ, respective pe la ferestri, se înţelege pe unde au voitŭ dênşii.

In diua următóre au umblatŭ cu musica pe la toţĭ aceia, cărora lĭ-au împlântatŭ bradĭ, primindŭ dela ei parale care câtŭ a vrutŭ sĕ le dea. Deşi sĕrbătórea e românéscă, pofta de câştigŭ însĕ a făcutŭ pe tinerĭ sĕ împlânte bradĭ şi la străinĭ. Tare ne-amŭ miratŭ vĕdêndŭ, că în strada aşa numită a „Timarilorŭ" s'au împlântatŭ bradĭ pe la toţĭ evreii, lăsândŭ afară pe mulţĭ Românĭ, ceea ce a fostŭ tare bătĕtorŭ la ochĭ. — Astădată trécă-ducă-se, dér pentru ca în viitorŭ sĕ nu se mai întêmple asemenea lucrurĭ, eu vréu numai a arăta tinerilorŭ românĭ argăsitorĭ erorile ce le-au comisŭ ei în diua de 1 Maiu, avêndŭ buna speranţă, că de aceste erorĭ pe viitorŭ se vorŭ feri. Anume: 1) Décă diua de „Armindenŭ" este sĕrbătóre naţională românéscă, atuncĭ trebuia sĕ se înplânte bradĭ numai la Românĭ, ér décă tocmai voescŭ a da onóre şi străinilorŭ, atuncĭ sĕ se ţină sémă de inteliginţă, respective de fruntaşii lorŭ. 2) Ar fi fostŭ cu multŭ mai bine sĕ se facă petrecerea pentru óre-care scopŭ filantropicŭ, d. e. pentru scólă, séu sĕ-şĭ fi întemeiatŭ unŭ fondŭ numitŭ: „alŭ tinerilorŭ românĭ argăsitorĭ din Făgăraşŭ". 3) In urmă voescŭ a le aminti tinerilorŭ şi aceea, că pe viitorŭ sĕ priméscă sfaturile acelorŭ ómenĭ, carĭ le dorescŭ véda şi înaintarea, ér nu cum au făcutŭ în anulŭ acesta, împărţindŭ venitulŭ şi întrebuinţându-lŭ în unŭ modŭ atâtŭ de rĕu, care nu póte avé alte urmărĭ decâtŭ ruinarea şi decadenţa lorŭ propriă.

—r.

Intimpinare.

In numĕrulŭ 107 alŭ foiei nóstre, cu data de Dumineca 13 (25) Maiu, amŭ publicatŭ o corespondenţă din Sasca montană (în Bănatŭ), prin care unŭ creştinŭ românŭ de acolo, îngrijatŭ de tristele urmărĭ la carĭ duce lucsulŭ şi demoralisarea, le dase confraţilorŭ noştri românĭ din Sasca sfatulŭ în adevĕrŭ binevoitorŭ, de a se feri de aceste douĕ rele ca de para focului, deórece, după părerea lui, aceste rele arŭ fi începutŭ a se încuiba şi între băieşii românĭ din Sasca.

Cu privire la acea corespondenţă amŭ primitŭ din Sasca-montană trei întêmpinărĭ, din carĭ vedemŭ cu multă bucuriă, că Românii noştri din Sasca montană suntŭ pĕtrunşĭ de o nobilă ambiţiune naţională. Ei se arată a fi gata de a primi cu bucuriă sfaturile binevoitóre ale fruntaşilorŭ poporului nostru, dér ţinŭ multŭ la numele bunŭ alŭ lorŭ şi n'arŭ voi cu nicĭ unŭ preţŭ sĕ scrie gazetele nóstre rĕu despre ei. Ĕtă ce se dice într'una din aceste întêmpinărĭ, care este subscrisă de 26 lucrătorĭ de mine din Sasca montană:

Nu putemŭ dice, că corespondentulŭ a făcutŭ acésta cu intenţiune rea, pe noi însĕ ne dóre, căcĭ ne arată pe calea publicităţii.

Suntemŭ lucrătorĭ la ocnele de cărbunĭ din Staerdorf şi Anina, cale de 8 óre de Sasca-montană. Venimŭ la 2—3 sĕptĕmânĭ acasă, unde şedemŭ 2—3 dile, apoi ér plecămŭ. Cele 2—3 dile, câtŭ şedemŭ acasă, ne îmbrăcămŭ în haine scumpe, cu căputŭ şi pantalonĭ, dér numai când mergemŭ la biserică ne îmbrăcămŭ aşa, şi acésta o facemŭ nu din îndemnulŭ nostru, ci din causă că mai nainte fiă-ertatulŭ parochŭ rĕposatŭ într'o vorbire în sf. biserică dise, că orĭ şi care omŭ ar puté ca sĕ-şĭ facă o păreche de pantalonĭ şi ciobóte, ca sĕ aibă pentru biserică, şi sĕ nu mai vină în cămăşĭ, care e portulŭ. Ómenii ascultară de păstorulŭ lorŭ şi au făcutŭ aşa, ceea ce a rĕmasŭ până acum.

Punemŭ ceasŭ la busunarŭ, dice totŭ corespondentulŭ. Aşa este! Acésta nu o facemŭ însĕ de a ne măreţi, ci pentru-că lucrămŭ nu afară la lumină, ci înlăuntrulŭ pămêntului, unde nu vedemŭ nicĭ verme, necum sĕ scimŭ timpulŭ. Avemŭ a face o *şită* de 8 óre diua-nóptea, de unde sĕ scimŭ cândŭ avemŭ a eşi din fundulŭ pămêntului, décă n'amŭ avé ceasurĭ? Au plăcé-ţi-ar, bunule creştinŭ, ca în locŭ de 8 óre sĕ şedemŭ lucrândŭ 10 óre totŭ pe aceea plată, séu sĕ şedemŭ numai 5 óre şi sĕ fimŭ pedepsiţĭ cu o pedépsă mai mare decâtŭ putemŭ face în cele 3 óre?

Femeile se îmbracă în haine de mătasă, pentru-că şi ómenii după sfatulŭ preotului se îmbracă în pantalonĭ. Portulŭ românescŭ însĕ nu e scosŭ afară, după cum dice corespondentulŭ, căcĭ décă ar veni unŭ străinŭ în comună după-ce eşimŭ din biserică, acela ar crede, că noi nicĭ nu cunóscemŭ pantalonii. La orĭ-ce petrecere, acasă orĭ pe drumŭ, pe noi, precum şi pe femeile nóstre nu, va vedé altŭ-ceva, decâtŭ *portulŭ nostru naţionalŭ.*

Au nu şedemŭ noi la Staer în colibĭ, au dóră şi când venimŭ acasă sĕ şedemŭ în bordee? Nicĭ unŭ pĕcatŭ facemŭ, décă avemŭ case zugrăvite, căcĭ décă locuimŭ ca ómenĭ, apoi şi suntemŭ ómenĭ. Că în perine e frundă de fagŭ, e urmarea necheltuelilorŭ nóstre zadarnice şi lucsuóse.

Demoralisarea n'a pĕtrunsŭ tocmai aşa, căcĭ décă ne petrecemŭ şi noi în tótă luna odată, apoi acésta o facemŭ ca ómenĭ, şi prin acésta nu vătĕmămŭ sânţenia Duminecei, căcĭ décă nu iubimŭ noi biserica, apoi dĕu nu scimŭ cine o va iubi.

Acuma ca de încheiare întrebămŭ pe bunulŭ creştinŭ, că ce a câştigatŭ prin aceea, că ne-a datŭ publicităţii? Au nu era mai bine, ca sĕ înduplece pe preotŭ, ca în sf. biserică prin predicĭ sĕ întórcă pe rătăciţĭ, după aceea sĕ se fi dusŭ la cei 2 învĕţătorĭ şi cu ei dimpreună sĕ dea sfaturĭ, şi décă nu ar fi pututŭ întórce pe calea aceea, atuncĭ sĕ-şĭ fi luatŭ refugiulŭ la publicitate. Rĕu ai făcutŭ, creştine bune, că ai făcutŭ aşa, căcĭ nouĕ preotulŭ şi învĕţătorii nu nĭ-au făcutŭ nicĭ amintire de acestea; sĕ vede că nu e aşa precum scrii d-ta.

Intr'o altă întîmpinare se dice:

Eu, On. d-le Redactorŭ, sunt unŭ simplu ocnarŭ, care n'am absolvatŭ şcolĭ înalte, ci numai şcóla nóstră normală din satŭ de sub mâna preţiosului nostru învĕţătorŭ Constantinŭ Ungurénŭ.

Nu potŭ fi în stare de a rĕspunde aşa cu cuvinte înalte, déră am cercetatŭ Braşovulŭ, Sibiiulŭ, Caransebeşulŭ şi mai multe oraşe, şi încă totŭ oraşe, unde se află capii noştri naţionalĭ, dér n'am aflatŭ poporŭ, care sĕ cerceteze biserica mai bine decâtŭ în comuna nóstră. Preotulŭ nostru Mihailŭ Alexandrovicĭ aşa multŭ a deşteptatŭ poporaţiunea nóstră, încâtŭ şi celŭ mai micŭ pruncŭ, fără picŭ de sciinţă, saltă de bucuriă când aude pe părinţii sĕi, că au sĕ-lŭ trimită la scólă.

Şi unde se cântă doine poporale melodióse şi încântătóre, ca în Sasca-montană? Şi unde se cetesce ca în comuna nóstră istoria Românilorŭ despre Dacia lui Traianŭ, despre vitejĭ şi despre eroii din trecutŭ?

Déră despre costumulŭ naţionalŭ n'are dreptate corespondentulŭ nostru din Nr. 107, pentru-că noi ca ocnarĭ purtămŭ pantalonĭ când mergemŭ la biserică, dér afară de biserică purtămŭ costumulŭ nostru naţionalŭ. Despre lucsŭ adevĕratŭ, că domnesce la noi în portŭ şi în case, déră eu credŭ, că fraţii noştri cei de unŭ sânge nu ne vorŭ batjocuri pentru-că curăţenia trupului şi a locuinţei e lăsată dela Dumnedeu...

Din acestea şi altele, ce ni-se mai scriu, vedemŭ de o parte, că Românii noştri dela Sasca-montană suntŭ fórte supĕraţĭ pe corespondentulŭ din vorbă nu întru atâtŭ pentru celea ce le-a scrisŭ, câtŭ mai vêrtosŭ pentru-că „a bătutŭ toba, ca sĕ-i scie lumea" — cum se dice într'una din întimpinărĭ. De altă parte însĕ vedemŭ, că ei suntŭ Românĭ verdĭ ca stejarulŭ, carĭ merită cu adevĕratŭ stima şi dragostea confraţilorŭ lorŭ de unŭ sânge.

Câtŭ pentru supĕrarea lorŭ asupra corĕspondentului, acésta nu este întemeiată. Corespondentului

nicĭ prin minte nu i-a trecutŭ ca sĕ-i batjocurĕscă, ci a voitŭ numai ca sĕ le dea unŭ sfatŭ bunŭ, sĕ nu lase a se încuiba între ei nisce rele, carĭ arŭ putĕ sĕ le dĕrîme viitorulŭ, şi din prisosulŭ, ce li-lŭ dă Dumnedeu astădĭ, sĕ nu umble a cumpĕra mĕtăsurĭ şi altele de acestea, ci mai bine sĕ se îngrijăscă a pune la o parte vre-o doi banĭ albĭ pentru dile negre, căcĭ nimenea nu póte sci astădĭ, ce va aduce diua de mâne.

A ţinĕ curăţeniă întru tóte, este bine şi frumosŭ. Acésta nu e lucsŭ şi nicĭ n'o combate nimenea. Nimenea nu combate celea ce suntŭ de lipsă şi de folosŭ, dér a umbla în portŭ străinŭ, a îmbrăca haine de mătase şi alte lucrurĭ de ţeliulŭ acesta suntŭ unŭ rĕu şi unŭ lucsŭ, pe care trebue sĕ'lŭ combatemŭ şi cu nicĭ unŭ preţŭ sĕ nu'lŭ suferimŭ a se încuiba între noi, căcĭ avemŭ mii şi sute de exemple, că unde s'a încuibatŭ lucsulŭ, acolo cu timpulŭ a urmatŭ sĕrăciă şi nenorocirĭ. Câtŭ de bine li-ar sta Româncelorŭ nóstre din Sasca montană, décă în loculŭ hainelorŭ de mătase arŭ începe sĕ pórte mai bine costumurĭ naţionale, pe carĭ şi-le-ar putĕ face cu mânele lorŭ cu spese multŭ mai puţine. Apoi décă şi femei din familii boerescĭ, ba chiar şi Regina României pórtă cu fală acestŭ mândru costumŭ, abună-sémă, că nicĭ Româncelorŭ din Sasca montană nu li-ar fi ruşine a-lŭ purta.

Sfatulŭ, ce l'a datŭ credincioşilorŭ sĕi rĕposatulŭ preotŭ din Sasca-montană, abună-sémă, că a fostŭ rĕu înţelesŭ, pentru-că acelŭ preotŭ nu i-a putută sfătui pe ei, ca sĕ se înfăţişeze la s. biserică în portŭ străinŭ, ci o fi voitŭ numai sĕ le dică, că ar fi bine ca sĕ aibă câte-unŭ rêndŭ de haine de sĕrbătóre, dér totŭ haine românescĭ, cum li-e portulŭ lorŭ, căcĭ aşa se şi cuvine şi numai în înţelesulŭ acesta a putută sĕ le vorbĕscă şi rĕposatulŭ preotŭ.

Că corĕspondentulŭ a făcutŭ amintire despre acestea pe calea publicităţii, prin asta n'a greşitŭ nimicŭ, ba din contră, elŭ a făcutŭ unŭ bine, căcĭ criticarea relelorŭ şi darea sfaturilorŭ bune prin gazete potŭ fi spre învĕţătură şi altora. Românii din Sasca-montană potŭ fi mândri, că au şi ei în sînul lor ómenĭ harnicĭ de a scrie prin gazete, combătêndŭ scăderile şi dândŭ sfaturĭ înţelepte.

Invĕţĕmêntulŭ poporalŭ în România.

Din broşura statistică a ministeriului românŭ de culte şi instrucţiune publică privitóre la starea învĕţĕmêntului primarŭ, sĕu poporalŭ, din România pe anulŭ scolarŭ 1888—89 estragemŭ următórele date interesante:

Copii în etate de a merge la scólă au fostŭ: 508.766 în poporaţiunea rurală, care se ridică la cifra de 4.184,754 suflete; — şi 100,706 în poporaţiunea urbană, care numĕră 1.044,099 suflete. — Dintre aceştĭ copii au frecventatŭ scólele primare, în anulŭ 1888—89, la sate 122,863 copii, adecă cam 24.38 la sută, ér la oraşe 163,217 sĕu 43.26 la sută. Ţĕranii decĭ frecventéză scóla pe jumĕtate mai puţinŭ decâtŭ orăşenii.

In 1888—89 au funcţionatŭ în tótă ţéra 3225 de scolĭ primare la 11,679 de comune urbane, rurale şi cătune, cu unŭ personalŭ didacticŭ de 2498 învĕţătorĭ şi 454 învĕţătóre. Din acestea, 2912 au fostŭ scolĭ rurale şi 313 urbane, cele dintéiu cu 2952 învĕţătorĭ şi învĕţătóre, ér ultimele cu 1011 institutorĭ şi institutóre. La sate se află 2213 scolĭ mixte, faţă cu 447 scolĭ de băeţĭ şi 252 scolĭ de fete.

Pentru învĕţĕmêntulŭ primarŭ ruralŭ s'a cheltuitŭ în 1888—89 suma totală de 3.808,407 lei, ér pentru învĕţĕmêntulŭ urbanŭ s'au cheltuitŭ 3.786,875 lei.

In privinţa sexului copiilorŭ, carĭ au mersŭ la şcólă în acestŭ anŭ, au fostŭ: la sate 102,598 băeţĭ şi 20,265 fete, adecă numai a cincea parte fete, ér la oraşe 25,481 băeţĭ şi 14,873 fete.

In anulŭ 1888—89 au fostŭ 6160 copii carĭ au absolvatŭ cursulŭ primarŭ, şi anume 4621 băeţĭ şi 1539 fete, între carĭ d'abia 87 fete de ţĕranĭ.

Sfîrşindŭ sĕ notămŭ, că între tóte judeţele şi aprópe sub tóte raporturile, învĕţĕmêntulŭ celŭ mai desvoltatŭ se află în Ialomiţa.

Incunosciinţare.

Devenindŭ vacante patru stipendii de câte 30 fl. v. a. pe anŭ, destinate pentru învĕţăceii dela meserii, pentru ocuparea acestora se escrie Concursŭ cu terminŭ până la 1/13 Iulie a. c.

Doritorii de a-se împărtăşi de vreunulŭ din aceste stipendii au sĕ-şĭ presenteze în terminulŭ arĕtatŭ la subscrisulŭ Comitetŭ petiţiunile lorŭ însoţite de următórele documente:

a) Atestatŭ de botezŭ, b) atestatŭ de scólă, c) atestatŭ de paupertate, d) contractulŭ de învĕţăcelŭ, e) adeverinţă despre purtare dela măestru.

Braşovŭ, 28 Mai 1890.

Comitetulŭ Asociaţiunei pentru sprijinirea învĕţăceilorŭ şi sodalilorŭ românĭ meseriaşĭ din Braşov.

Vasilie Sfetea, preşedinte. **I. Bozoceanu**, secretarŭ.

In Braşovŭ se află mai multe locurĭ vacante pentru învĕţăcei la măestri cismarĭ, pantofarĭ, măsarĭ, croitorĭ, cojocarĭ, faurĭ, lemnarĭ, zugravĭ de case ş. a.

Condiţiunile de primire suntŭ: Copiiĭ sĕ fiă de 13—14 anĭ, sĕ scie ceti şi scrie, sĕ servĕscă ca învĕţăcei patru anĭ, în care timpŭ părinţii au sĕ îngrijăscă pentru hainele copiilorŭ, pentru spĕlatulŭ hainelorŭ şi pentru tacsele de scólă.

Informaţiunĭ mai de aprópe se potŭ lua dela subscrisulŭ Comitetŭ.

Braşovŭ, în 28 Maiu 1890.

Comitetulŭ Asociaţiunei pentru sprijinirea învĕţăceilorŭ şi sodalilorŭ românĭ meseriaşĭ din Braşovŭ.

Vasile Sfetea, preşedinte **I. Bozoceanu**, secretarŭ.

Nr. 90—1890

Convocare.

In conformitate cu prescrisele §§-lorŭ 14 şi 21 din statutele Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ, precum şi cu conclusulŭ comitetului de dto 27 Maiu a. c. pt. prot. 41, *adunarea generală pentru anulŭ curentŭ se convócă prin acésta în oraşulŭ* **Reghinulŭ săsescŭ** pe **15/27 Augustŭ şi dilele următóre.**

Aducêndŭ acésta la cunoscinţa publică, invitămŭ pe toţĭ membrii Asociaţiunei a lua parte în numĕrŭ câtŭ mai mare la şedinţele adunării.

Sibiiu, în 9 Iuniu 1890.

Pentru comitetulŭ Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ:

G. Bariţiŭ preşed. **Dr. I. Crişianŭ** secret. II.

Literatură.

Din **Istoria Românilorŭ în Dacia Traiană**, în 6 volumurĭ, de *A. D. Xenopolŭ*, profesorŭ la universitatea din Iaşĭ, au apărutŭ vol. III, care cuprinde periódă dela mórtea lui Petru Rareşŭ până la Mateiu Basarabŭ şi Vasilie Lupu, 1546—1633, espusă în unŭ volumŭ mare în 8° de 680 de paginĭ. — Intre alte materii ea tractéză şi însemnata domniă a lui Mihaiu Vitézulŭ, care ocupă singură aprópe jumĕtate din volumulŭ întregŭ. Unŭ capitulŭ este consacratŭ studiului părţii culturale a acestei epocĭ, conţinêndŭ următórele materii: *starea economică şi înrîurirea ei asupra stărei sociale, organisarea politică şi mişcarea culturală*, subîmpărţite în paragrafĭ specialĭ.

Lucrarea profesorului ieşianŭ este singura istoriă a poporului românŭ, care meritŭ acestŭ nume şi îmbrăţişéză în o singură privire largă şi deplină întrégă desvoltare a némului românescŭ. Celelalte trei volumurĭ însĕ, carĭ încheiă publicaţia, suntŭ lucrate şi apróape gata de a fi date tiparului. In anulŭ viitorŭ va apărĕ vol. IV, care va continua istoria poporului românŭ dela Mateiu Basarabŭ şi Vasilie Lupu până la Fanarioţĭ. Vol. V va cuprinde epoca Fanarioţilorŭ, ér alŭ VI-lea şi ultimulŭ istoria contimporană.

Volumulŭ III s'a editatŭ şi ca lucrare separată, fără legătură cu restulŭ cursului, sub titlulŭ de *Epoca lui Mihaiu Vitézulŭ*, cuprindêndŭ şi unŭ capitulŭ însemnatŭ, ce se ocupă cu *istoria Românilorŭ din Transilvania*.

Pentu obţinerea opului prin postă a se adresa la autorŭ în Iaşĭ, trimiţêndu-se costulŭ de 5 fl. pentru care se va espeda franco şi recomandatŭ fără alte spese.

Caracterulŭ.*)

I. Formarea caracterului.

(Urmare.)

2. Influinţa societăţii şi a exemplului.

Verba movent, exempla trahunt. (Vorba te mişcă, exemplulŭ te atrage.)

Crescerea în familiă şi în scólă se întregesce prin influinţa amicilorŭ şi a celorŭ, pe carĭ ni-i alegemŭ ca modelŭ. Nicĭ omulŭ bĕtrânŭ, nicĭ celŭ tinĕrŭ nu se póte feri de influenţa societăţii sale. Celŭ tinĕrŭ încă mai puţinŭ, decâtŭ celŭ bĕtrânŭ, pentru-că e mai primitorŭ. Seneca dice dér cu dreptŭ: Există şi o infecţiune spirituală prin atingere, omulŭ trebue dér sĕ se ferĕscă de societatea rea, ca şi cum se feresce a se apropia de cei bolnavĭ de ciumă. Burke dice: Esemplulŭ e totŭ, elŭ este singura scólă a omenirei; ér marchisului de Rokingham i-a datŭ devisa memorabilă: Aducere aminte! Imitare! Perseveranţă!

Imitarea se face de multe-orĭ atâtŭ de inconsciu, încâtŭ nicĭ nu observămŭ urmăriile ei şi numai décă o natură îngăduitóre se întêlnesce cu una mai energică se observă mai tare schimbarea. Dér şi ómenii cei mai moi de fire influinţéză asupra altora, fiă câtŭ de puţinŭ, prin sentimentele, cugetele şi obiceiurile lorŭ.

Emerson a observatŭ, că chiar şi o părechiă de căsĕtorıţĭ bĕtrânĭ, sĕu soţĭ de familiă bĕtrânĭ, sémĕnă în cele din urmă aşa de multŭ unulŭ cu altulŭ, încâtŭ décă arŭ trăi mai îndelungatŭ, n'amŭ mai putĕ sĕ-i deosebimŭ deolaltă, şi décă acésta se póte dice de bĕtrânĭ, cu câtŭ mai multŭ nu se va putĕ dice despre tinerii mai primitorĭ.

Platone, dojenindŭ odată pe unŭ copilŭ pentr'unŭ jocŭ nebunescŭ, copilulŭ s'a scusatŭ dicêndŭ, că acesta este numai unŭ bagatelŭ. — „Dér obiceiulŭ“, rĕspunse învĕţatulŭ, „nu este lucru bagatelŭ.“ Obiceiulŭ, doica omului, cum dice Schiller, este câteodată atâtŭ de tare înrădĕcinatŭ, încâtŭ mulţĭ nu se potŭ lăpĕda de elŭ nicĭ chiar când îlŭ despreţuescŭ. De aceea Locke a disŭ, că este problema de căpetenia a crescerei şi a propriei disciplinărĭ de a-şĭ câştiga şi de a-şĭ păstra acea putere spirituală, care sĕ pótă combate chiar obiceiulŭ.

Cu tóte că influinţa esemplului, a pildei, este în mare parte inconscie, tinerimea totuşĭ nu are lipsă de a imita orbişŭ totŭ ce vede; din contră, caracterulŭ ei se forméză mai multŭ prin propria purtare, decâtŭ prin purtarea soţilorŭ. Fiă-care are în sine puterea voinţei libere, care, décă o deprinde cum se cade, îlŭ pune în stare de a-şĭ alege şi prietinii sĕi după propria sa judecată; omulŭ devine unŭ imitatorŭ fără voinţă numai prin propria sa slăbiciune.

E sciutŭ faptulŭ, că pe omŭ îlŭ cunoscĭ după aceia, cu carĭ se însoţesce. Omulŭ cumpĕtatŭ nu va lega prietiniă cu celŭ beţivŭ, omulŭ cultŭ nu va umbla cu celŭ sĕlbătăcitŭ. Seneca dice: Insoţirea cu cei rĕi are urmărĭ fórte stricăciόse, căcĭ şi atuncĭ, când ea nu pricinuesce nemijlocitŭ pagubă, lasă totuşĭ în sufletulŭ omului germenĭ, carĭ mai curêndŭ, orĭ mai târdiu se vorŭ desvolta sigurŭ.

Tinerii bine crescuţĭ îşĭ vorŭ căuta déră întotdéuna o astfelŭ de societate, prin care sĕ pótă deveni mai bunĭ. Suntŭ ómenĭ, pe carĭ trebue sĕ-i iubescĭ, sĕ-i stimezĭ, ba chiar sĕ-i admirĭ îndată ce-i cunoscĭ — şi suntŭ alţii pe carĭ trebue sĕ-i despreţuescĭ dela prima vedere.

Trebue sĕ urli cu lupii — dice unŭ proverbŭ germanŭ; unŭ altŭ proverbŭ spaniolŭ dice însĕ, totŭ aşa de corectŭ: La lupĭ învĕţă omulŭ sĕ urle.

Insoţirea cu ómenĭ murdarĭ, egoiştĭ, nutresce egoismulŭ omului, îlŭ înstrăinéză de societatea altora mai bunĭ şi produce unŭ spiritŭ, care nu numai, că e nebărbătescŭ, dér este încă şi neumanŭ. Cine şi-a fi alesŭ de pildă ca amicŭ pe acelŭ Atenianŭ, care tăcŭ odată de pe tribuna oratorilorŭ următórea împărtăşire filantropică concetăţenilorŭ sĕi: „Atenienĭ, pe pĕmêntulŭ meu se află unŭ smochinŭ, de care s'au spêndŭratŭ până acuma mulţĭ. Deóre-ce acum voiescŭ sĕ zidescŭ o casă pe loculŭ acela, rogŭ pe aceia, carĭ vorŭ sĕ se spêndure, ca sĕ-o facă câtŭ mai curêndŭ.“ Sĕu cine ar lega amiciţiă cu Timon, numitŭ duşmanulŭ ómenilorŭ, care nu suferia lângă sine decâtŭ pe Achematos. Când acesta dise odată: „Ce frumosŭ este aicĭ!“ rĕspunse cela: „décă tu n'ai fi aicĭ!“ In cercŭ mai restrînsŭ se strîmtéză nu numai spiritulŭ, cum dice Schiller, ci şi inima.

De altă parte societatea cu cei mai bunĭ şi mai înţelepţĭ nu numai că moraliséză, dér şi cultivă pe omŭ. Noi cu modulŭ acesta nu numai că ne înmulţimŭ cunoscinţa de lume şi de ómenĭ, nu numai că ne îndreptămŭ judecata, dér învĕţămŭ din aceea, ce-i bucură pe ei şi, ceea ce e lucrulŭ celŭ mai însemnatŭ, învĕţămŭ din greşelele şi suferinţele lorŭ. La lumina celorŭ mai bunĭ şi mai înţelepţĭ s'aprindŭ bunele nóstre propusurĭ, şi din luptele şi învingerile lorŭ luămŭ şi noi puterea de a-i imita.

Plinius dice dér cu dreptŭ cuvêntŭ: Esemplele suntŭ mai necesare ca legile, căcĭ frica este o slabă şi nesigură conducĕtóre spre bine. Şi Seneca scrie: Prescrierile suntŭ obositóre, esemplele suntŭ scurte şi pline de efectŭ. Şi în altŭ locŭ dice totŭ Seneca: Nimicŭ nu este mai aptŭ de a rechiăma pe cei ce înclină spre rĕu pe drumulŭ celŭ adevĕratŭ, decâtŭ societatea cu bărbaţĭ nobilĭ. Căcĭ privindu-i şi ascultându-i adese-orĭ te pĕtrundĭ cu încetulŭ şi în cele din urmă îţĭ folosesce totŭ aşa de bine ca prescrierea. Chiar şi numai întêlnirea cu înţelepţii este folositóre; dela

*) După Smiles-Rudow. A se vedĕ Nr. 118 alŭ „Gaz. Trans.“ din anulŭ curentŭ.

unŭ omŭ mare poțĭ totdéuna sĕ învețĭ ceva și atuncĭ când tace. Totŭ Plinius ḍice în altŭ locŭ: Trebue sĕ ne luămŭ ca modelŭ pe unŭ bărbatŭ bunŭ și trebue sĕ'lŭ avemŭ totdéuna înaintea ochilorŭ. . . căcĭ cele mai multe fapte rele nu s'ar sĕvîrși, décă ar avé o mărturiă. . . Ce fericitŭ e acela, care îndréptă pe alțiĭ, nu numai prin aceea că'lŭ privescŭ, ci chiar prin aceea, că ei numai se gândescŭ la elŭ! . . . (Va urma.)

Din traista cu minciunile.

Și așa se'navuțescŭ unii.

Unŭ felŭ de sacŭ-spartŭ, fără saţŭ și cumpĕtŭ, avea treispreḍece pui. Și décă avea treisprețece pui, îi légă totŭ doi cu doi și se duce la tĕrgŭ. Pe alŭ treisprețecelea, fiindŭ-că era fără soțŭ l'a lăsatŭ acasă.

„Tu Safto“ ḍise muierii la plecare, „eu mergŭ cu puii ăștia la tĕrgŭ, tu veḍĭ de casă și pe când voi veni, gătesce-mĭ puiulŭ rĕmasŭ, ca sĕ-mĭ maĭ îndulcescŭ celŭ sufletŭ.“

S'a dusŭ.

In tĕrgŭ îmbie elŭ puii și la unulŭ și la altulŭ, dér nimenea nu-i da prețulŭ, care-'lŭ cerea. De cu séră, vĕḍêndŭ că nu-i trece negoțulŭ de felŭ, intră la o ospĕtăriă, sĕ mai cerce și așa. Ospĕtarulŭ nu-i dă nicĭ ca'n tĕrgŭ.

„O vorbă ca o sută“ — ḍise elŭ după o zamă lungă de târguială fără pogodŭ — „dai-mĭ atâta orĭ nu-mĭ dai?“

— „Dau-țĭ câtŭ am ḍisŭ“ respunse ospĕtarulŭ — „mai multŭ nicĭ banulŭ orbului!“

„Prea puținŭ, domnule, prea puținŭ, decâtŭ sĕ-i dau pe prețulŭ ăla mai bine-i mâncŭ eu“.

— „Mâncă-ĭ“ ḍise ospĕtariulŭ, „că décă-i mâncĭ de-odată, 'țĭ i-oiu găti în cinste.“

„Bine!“

Ospetarulŭ gătesce puii de friptură, nu nĭ-amŭ visa cu ea, și-'i pune, înainte: o merță de carne.

Mâncărilă n'a suflatŭ nicĭ de două orĭ până i-a sufulcatŭ pe toțĭ și s'a luatŭ către casă, ca omulŭ care a făcutŭ o bună ispravă.

„Tu Safto“ — ḍise la intrare „gata-i puiulŭ?“

— „Gata-ĭ“ rĕspunse ea aducêndŭ puiulŭ.

Mâncărilă își pune gura la cale și mânca, de gândeai, că câțĭ lupĭ flămânḍĭ toțĭ la gura lui se batŭ.

„Sĕ-țĭ fie de folosŭ, bărbate“ — ḍise muierea la cea din urmă bucătură, — „dér cum ai vêndutŭ puii?“

— „De pui nu te dóră capulŭ, muiere,“ — rĕspunse bărbatulŭ — „de pui e bine, că acuma éră'sŭ laolaltă.“ K.

Hai din urmă.

Unŭ cioroiu a furatŭ odată o rață și a fript'o și-a mâncat'o de s'a făcutŭ dobă cu purdeii lui.

Dér a pățit'o Foraonulŭ, căcĭ blăstămațiĭ de ómenĭ puseră mâna pe elŭ și-lŭ duseră înaintea solgăbirĕulŭ.

„De ce-ai furatŭ rața, mĕĭ Țigane?“ ilŭ întrebă solgăbirĕulŭ.

— „N'am furat'o, jupâne drăguțule domnule solgăbirĕu, că am scăpat'o dela mórte. Era sĕ se înece într'o apă afundă și cu mare năcazŭ abia am scos'o din gura morții“, rĕspunse Țiganulŭ pré încreḍêndu-se că minciunile lui i-se prindŭ.

„Déră de ce ai fript'o?“ ilŭ întrebă solgăbirĕulŭ.

— „N'am fript'o, țucu'țĭ vérfulŭ cismei, domnule Măria Ta, numai am încălḍit'o, că-i era frigŭ săracei rațe“, ḍise Țiganulŭ cu trufiă.

„Și-apoi ai muncat'o?“

— „Ce sĕ fi făcutŭ cu ea, cinstite jupâne domnule Măria ta, că dóră rațele-sŭ de mâncare. D-ta n'ai mâncatŭ nicĭ-odată carne de rață?“ întrebă Faraonulŭ și mai încredutŭ.

„Nu sciu, dér destulŭ, che ai sĕ chepeți 25 bĕțe la funduşŭ și ai sĕ plătescĭ și rața“, ḍise solgăbirĕulŭ apĕsatŭ.

— „I-i-i, rabde-te Precesta, mai pui și pupăză pe colacŭ?“ ḍise Țiganulŭ tremurêndŭ din genunchĭ.“ „Ce-ar fi óre décă mi-ai ierta bățulŭ hălŭ dintâiu, sĕrutuțĭ pintenii dela cisme,“ ḍise Țiganulŭ.

„Nu, Țigane, nu! Helŭ din urmă iertŭ, pentru che-mĭ sĕruțĭ pintenii“, rĕspunse solgăbirĕulŭ.

— „Nu, alduiască-te hălŭ de susŭ. Sĕ capete hălŭ care ți-a mințitŭ, c'am furat'o“.

„Numai flecări, Țigane. Douĕḍecĭ și cincĭ și în temniță!“ ḍise poruncitorŭ solgăbirĕulŭ.

— „Eu flecărescŭ? Fă numai dréptă poruncă domnule Măria Ta, și vei vedé, că în tamniță vei băga pe hălŭ ce nu și-a grijitŭ rața, care era sĕ se înece de n'așŭ fi fostŭ eu pe acolea“.

„Josŭ, Țigane și deuĕḍecĭ și cincĭ!“

— „Auleo, ḍêu că nu credeamŭ sĕ fii așa de poravŭ, jupâne domnule solgăbirĕu“.

„Hai, josŭ cu tine cióră“.

— Huzd le Pista, üssed Jancsi!“ strigă înfuriatŭ solgăbirĕulŭ.

Pâf, pâf, pâf......

— „Hai din urmă, hai din urmă, Pista, Jancsi, fireațĭ ai dracului cu jupânu vostru cu totŭ“, strigă Cioroiulŭ de durere.

MULTE ȘI DE TÓTE.

O istoriă hazlie.

Dr-ulŭ A. C. Brehm și-a publicatŭ nu de multŭ scrierea sa intitulată: „Dela polulŭ nordicŭ la equatorŭ“, din care extragemŭ următórea istorióră hazliă:

Lucrulŭ s'a întêmplatŭ în câmpulŭ satului Tomski Sowad din Rusia. Unŭ sĕteanŭ din acelŭ satŭ trecea printr'o pĕdure cu unŭ carŭ încărcatŭ cu sîmburĭ de bostanŭ, fără sĕ observe, că 'i s'a spartŭ unŭ sacŭ și că sîmburii se împrăștiă pe pămêntŭ. Unŭ ursŭ, care tocmai trecea drumulŭ, a datŭ de sîmburii risipițĭ și a începutŭ sĕ urmeze carulŭ mâncândŭ sîmburii de pe drumŭ. Omulŭ neobservândŭ ursulŭ, lăsându-șĭ carulŭ în drumŭ, a întratŭ în pĕdure ca sĕ mai încarce încă unŭ sacŭ. In vremea asta ursulŭ ajunse carulŭ și avŭ plăcerea de-a se repeḍi pe sacii din carŭ, prin ceea ce sguduindu-se carulŭ, calulŭ spăriatŭ a luat'o la fugă. Ursulŭ, spăriatŭ de spaima calului, a începutŭ sĕ moră și încremeni pe sacĭ când calulŭ fugea din rĕsputerĭ spre satŭ cu sacii în vîrfulŭ cărora sta ursulŭ.

In satulŭ acesta poporenii tocmai se pregătiseră, ca în frunte cu mai mulțĭ popĭ din vecinătate sĕ priméscă pe Episcopulŭ, care umbla prin eparchia lui în visitațiă canonică. Preoții erau îmbrăcațĭ cu odăjdiile, cu cădelnițe și înainte cu praporii, după carĭ urma o mulțime de poporŭ. Unŭ băetanŭ primi porunca sĕ se suie în turnulŭ bisericei și cand va vedé, că vinŭ trăsurile cu episcopulŭ, sĕ tragă clopotulŭ. Băiatulŭ în curênd și zări cum din spre pădure se înălța unŭ nor de pulbere mare și i-se păru, că vede nesce trăsurĭ trase de sĕlbaticĭ cai, ce fugŭ în galopŭ. Unde nu se pune și trage clopotulŭ de părea, că sĕ-lŭ rĕstórne și strigă câtŭ ilŭ lua gura: „Vine, vine“. Poporulŭ și preoții auḍindŭ acestea plecară sĕ întîmpine pe Episcopŭ cu tótă umilința. Dér ce sĕ le vadă ochii? Nu merseră înainte nicĭ câteva minute și étă, că vĕdŭ apropiându-se căruța cu ursulŭ, care sta înțepenitŭ de mirare și de spaimă deasupra sacilorŭ. Ursulŭ vĕḍêndŭ atâta sumedeniă de omŭ începŭ se urle cumplitŭ, ér calulŭ ca eșitŭ din fire isbi cu cĕrutulŭ dreptŭ în pórta curții stăpânului sĕu, care deschiḍêndu-i-se, a întratŭ cu cinstitulŭ „episcopŭ“ în curte. Sătenii rușinațĭ de gluma ursului au alergatŭ la casa omului cu pricina, au omorît ursul, care era ameţitŭ de spaimă și se împrăsciară care în cătrău.

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

Iunie	are 30 ḍile.		Cireșierŭ		
1890 Ḍilele sĕptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele		
			rĕsare		apune
Dum.	3 Mart. Luchianu	15 Vitu	4. 2		7. 58
Lunĭ,	4 Păr. Mitrofanu	16 Iustina	4. 2		7. 59
Marțĭ,	5 Mart. Dorotheiu	17 Rainer	4. 2		8. 59
Mercurĭ,	6 Păr. Visarionu	18 Leontina	4. 2		8. 0
Joi,	7 Mart. Teodotu	19 Gervasiu	4. 2		8. 0
Vinerĭ,	8 Mart. Teodor Strat	20 Laura	4. 2		8. 1
Sâmb.	9 Archiep. Chirilu	21 Aloisiu	4. 2		8. 1

Scirĭ comerciale.

B.-Pesta, 7 Iunie. Negoțulŭ de producte, peste sĕptĕmână, forte restrînsŭ. In manufacturĭ de asemenea nicĭ o trecere. Numĕrarulŭ a începutŭ a fi mai căutatŭ. Efecte prima nu s'a putntŭ plasa sub $3^{3}/_{4}$—$3^{7}/_{8}$ %.

Timpulŭ a fostŭ schimbăciosŭ. In ḍilele dintêiu ploi bogate, carĭ s'au estinsŭ mai pretutindenea.

Negoțulŭ de cereale se influințéză de rapórtele asupra recoltei viitóre. In New-York tendența a rĕmasŭ fermă. In Anglia prețurile au mai căḍutŭ ceva. Er în Germania atâtŭ grâulŭ, câtŭ și sĕcara au încheiatŭ cam 4 mărcĭ mai josŭ ca sĕptĕmâna trecută. In Francia prețurile au rĕmasŭ cam totŭ acelea.

Coloniale. Negoțulŭ în genere monotonŭ. Notézá zaharŭ rafinatŭ 32.50, 33 fl., tăiatŭ 33.75, 34 fl. *Cafeaua* s'a urcatŭ pe tóte piețele esterne. In B.-Pesta însĕ din causa provisiunei însemnate din piață prețurile au rĕmasŭ cam aceleașĭ.

Păstăióse. In vênḍărĭ micĭ o schimbare față cu sĕptĕmâna trecută. Notéză *fasolea* mare albă 6—6.85 fl., fără căutare. *Linte* calitate mai slabă 9 fl., *mazĕre* 8.50, 9.50 fl., *hrișcă* 5.20. 5.75.

Victuale. Ouĕle au încheiatŭ cu 52—$52^{1}/_{2}$ la 1 fl. — *Galițele.* Negoțulŭ móle, prețurile scăḍute. Notéză *gâsce* grase 3.60—4 fl., slabe 2.20, 2.40, *rațe* grase 1.30, 1.40, slabe 90 cr.—1 fl., *pui* 60—90 cr. — părechia. *Untŭ* 85.90 fl.

Cépa roșiă 11 fl., *usturoiu* 24 fl. m. metrică.

Mierea cu mĕruntulŭ 27—28 fl.

Ciară de Rosenau s'a vêndutŭ 30 măjĭ m. cu 127—128 fl.

Unsórea de porcŭ s'au vêndutŭ cu 51 fl. cu butoiu, fără cu 49 fl.

Sèulŭ 35 fl.

Scirile nefavorabile din Antverpen și din piețele germane asupra prețului lănei oprescŭ și pe neguțătorii noștri regulațĭ de a face cumpĕrărĭ.

In *pei*, prețurile neschimbate.

—x—

Datele oficiale asupra esportului de cereale și făinurĭ din Ungaria, pe anulŭ trecutŭ, arată următórele cifre:

grâu	măjĭ metr.	5.551,756
sĕcară	„	1.445,180
orzŭ	„	2.125,874
ovĕsŭ	„	1.068,745
cucuruzŭ	„	2.010,809
orzŭ muiatŭ	„	180,304
făină	„	4.618,481.

Inclusive păstăiósele și încă câtava cereale în prima jumĕtate de anŭ s'a ridicatŭ esportulŭ la 8.786,828 măjĭ metr. în valóre de 72.534,621 fl., în a doua jumĕtate la 8.873,979 măjĭ metr. în valóre de 80.237,404 fl. prin urmare esportulŭ totalŭ de cereale și făină 17,659,807 măjĭ metrice în valóre de 152.771,425 fl.

Tĕrgulŭ de rîmători din Steinbruch. La 9 Iunie n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 163.024 capete, la 10 Iunie au întratŭ 1042 capete și au eșitŭ 1005 remânêndŭ la 10 Iunie unŭ numĕrŭ de 165.948 capete. — Se noteză: marfa *ungurêscă* veche, grea dela 41 cr. până la 42 cr. marfă *ungurescă* tineră grea dela 44 cr. până la $44^{1}/_{2}$ cr., *de mijlocŭ* dela $44^{1}/_{2}$ cr. până la $45^{1}/_{2}$ cr. — *ușóră* dela $45^{1}/_{2}$ cr. până la $46^{1}/_{2}$ cr. — *Marfă țerănéscă* grea dela — până la — cr. — *de mijlocŭ* dela 44 cr. până la 45 cr. *ușóră* dela 45 cr. până la $45^{1}/_{2}$ cr. — *Marfă de România de Bákony* grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă grea dela — cr. până la — cr. însĕ transito ușóră dela — cr. până la — cr. transio dto țeposă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. *Marfă sêrbéscă* grea dela 44—45 cr. transito, mijlociă grea dela 44—45 cr. transito-ușóră dela 44—45 cr. Porcĭ îngrășațĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântărițĭ a gară cu $4^{1}/_{2}$.

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 11 Iunie 1890.

Sĕmințe	Cualitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenescŭ	—	—	—
Grâu dela Tisa	80	8.80	8.85
Grâu de Pesta	80	8.75	8.80
Grâu de Alba-regala	80	8.80	8.85
Grâu de Bácska	78	8.65	8.75
Grâu ung. de nordŭ	—	.—	.—

Sĕmințe vechĭ orĭ nouĕ	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	7.—	7.35
Orzŭ	Nutrețŭ	60.62	6.50	6.80
Orzŭ	de vinars	62.64	7.—	7.60
Orzŭ	de bere	64.66	.—	.—
Ovĕsŭ		39.41	8.50	9.—
Cucuruzŭ	bănăț.	75	5.25	5.30
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	5.15	5.20
Cucuruzŭ	„	—	.—	.—
Hirișcă	„	—	5.50	5.75

	Producte div.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	până
Prețulŭ pe 100 chilograme	Sem. de trif.	Luțernă ungur.	50.—	55.—
	—	francesă		—.—
	—		—.—	—.—
	„	roșiă	23.—	35.—
	Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	42.50	43.—
	Oleu de in		5.—	5.25
	Uns. de porc	dela Pesta	51.—	51.50
	„	dela țéră		—.—
	Slănină	svêntată	43.—	43.50
	„	afumată	50.—	51.—
	Sĕu		35.—	36.—
	Prune	din Bosnia în buțĭ		
	„	din Serbia în sacĭ		
	Lictarŭ	slavonŭ nou		
	„	bănățenescŭ		
	Nucĭ	din Ungaria		
	Gogoșĭ	ungurescĭ		
	„	sêrbescĭ		
	Miere	brută	—.—	—.—
	„	galbină strecurată	—.—	—.—
	Ceară	de Rosenau	125.	126.
	Spirtŭ	brutŭ	12.25	12.50
	„	Drojdiuțe de spirt	14.75	15.25

Cursulŭ pieței Brașovŭ
din 14 Iuniu st. n. 1890.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.26	Vênd.	9.29
Argintŭ românescŭ -	„	9.21	„	9.24
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.30	„	9.33
Lire turcescĭ - - -	„	10.56	„	10.61
Imperialĭ - - - -	„	9.54	„	9.59
Galbinĭ .	„	5.45	„	5.50
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	99.50	„	—.—
Ruble rusescĭ - - -	„	134.—	„	135.—
Mărcĭ germane - -	„	—.—	„	—.—

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 13 Iuniu st. n. 1890.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	103.50
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	99.55
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - aurŭ - - - - - - - - - - - -	116.80
dto argintŭ - - - - - - -	96.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	113.40
Bonurĭ rurale ungare - - - - - -	89.10
Bonurĭ croato-slavone - - - - - -	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - - -	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	138.50
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului - -	127.—
Renta de hârtiă austriacă - - - - -	88.90
Renta de argintŭ austriacă - - - - -	89.65
Renta de aurŭ austriacă - - - - - -	109.85
Losurĭ din 1860 - - - - - - - - -	140.—
Acțiunile băncei austro-ungare - -	966.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. -	341.25
Acțiunile băncei de creditŭ austr. -	305.50
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - - -	5.54
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	$9.33^{1}/_{2}$
Mărcĭ 100 împ. germane - - - - -	57.55
Londra 10 Livres sterlinge - - - - -	117.25

Editorŭ și redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Mare Exposițiune de AGRICULTURA și SILVICULTURA de ARTE și INDUSTRIĂ

14 Mai până 15 Octomvrie
10 óre diminéța până 10 óre séra.

Fontaine lumineuse
Parc și Rotundă.
Séra luminatŭ electricŭ.

Viena
Rotundă

Prețulŭ intrării 40 cr. — Dumineca și în dile de sĕrbătorĭ 30 cr. — Bilete pentru copii 20 cr.

335,10-6

Rohseidene Bastkleider
fl. 10.50 per Robe und bessere Qualitäten versendet porto- und zollfrei das Fabrik-Depôt **G. Henneberg** (K. u. K. Hoflief.) **Zürich.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Anunțŭ.

Subscrișii avemŭ onórea a face cunoscutŭ, cumcă primim compunerea de **proiecte** pentru **clădirĭ** și **deslegarea problemelorŭ technice** de orĭ-ce natură; apoi esecutarea de **clădiri**, lucrărĭ de **beton, apaducte**, punerea în stare uscată a zidurilorŭ umede etc., pe lângă **prețurile cele mai moderate** și prestarea garanției recerute. Aceia carĭ voiescŭ a se folosi de serviciile nóstre, binevoiască a se adresa la biroulŭ subscrișilorŭ din **têrgulŭ grâului No. 558.**

Totŭ aicĭ se póte procura **Portland** și **Romancement prima qualitate** în sacĭ cu **prețurĭ moderate.** 310,8—8

GÄRTNER & MAZUCHI.

Cele mai bune

Materii (stofe) de Brünn

liferéză cu prețurile originale
Fabrica de postavurĭ fine

Siegel-Imhof

în Brünn.

Pentru unŭ rêndŭ de haine bărbătescĭ
de **primăvéră** séu **véră**
este de ajunsŭ **unŭ cuponŭ** în lungime de 3·10 mtr., carĭ facŭ 4 coțĭ de Viena.
Unŭ cuponŭ din
lână veritabilă costă
- fl. **4.80** calitatea obicĭnuită.
- fl. **7.75** calitatea fină.
- fl. **10.50** calitatea cea mai fină.
- fl. **12.40** calitatea suprafină.

Mai departe suntŭ de căpĕtatŭ în cea mai mare alegere Kammgarne țesute cu firicele de mătase, stofe pentru pardesiurĭ, pâslă (Loden) pentru vînătorĭ și turiștĭ, peruvienŭ și toscingŭ pentru haine de salonŭ, postavurĭ pentru **uniforme de amploiați**, stofe de spălatŭ din ață pentru bărbațĭ și copii, stofe veritabile de pichetŭ pentru giletcĭ, etc. etc.

Pentru marfa bună, liferația esactă și întocmai după mostre se garantéză.

Mostre gratis și franco.

268,40-30

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria **I. Gross**, și în librăria **Nicolae Ciurcu.**

MAGASINUL DE DELICATESE
DIMITRIE G. MOCIANU

FONDATŬ LA ANULŬ 1879 ÎN BUCURESCĬ.

Are onóre a face cunoscutŭ onor. publicŭ și numeroșilorŭ sĕi clienți, că se află continuu aprovisionatŭ cu cele mai fine

Brânzeturĭ și mezelicurĭ próspete

produsulŭ celorŭ mai renumite căşării și fabricĭ din
România, Rusia, Francia, Italia și Transilvania.

MARE DEPOSIT DE VINURI NATURALE

de Bordeaux, Rinŭ, Champagne, Espagne, Italia, Transilvania și din Țĕră de Cotnarŭ și Drăgășanĭ.

Asurtimentŭ complectŭ în totŭ felulŭ de

Liqueurĭ franțuzeștĭ. Quirasourĭ de Olanda, Rom de Jamaique, Cognac românesc și Țuică de Brătianu.

Sosește continuu totŭ felulŭ de **Icre** și **Peștĭ próspețĭ**, totŭ felulŭ de **articule de Orientŭ, fructe pentru masă. Cafele. Ceaiurĭ. Chocolate. Pesmețĭ. Vanilie** etc.

Prețurĭ modeste, serviciu promptŭ

355 MOCIANU.

Premiat la tóte esposițiunile cu medalii de argint.

Fabrica esistă de 42 anĭ.

LUSTRULŬ CELŬ MAI MARE!
NEGRU CELŬ MAI INCHISŬ!

Sĕ produce întrebuințândŭ veritabilŭ și cu renume cunoscutulŭ

INDIGO-OEHLLACK WICHSE

care garantéză conservarea pelei, din fabrica c. r. priv. a lui

IOHANN PARGER

Viena I, Schulerstrasse Nr. 7.

Mai departe se află acolo escelentulŭ:

LONDONER STIEFELLACK

(Lacŭ pentru cisme)

care nu strică pelea și se póte spăla josŭ cu apă caldă, în sticluțe de cincĭ mărimĭ. Cea mai bună

ALIFIĂ PENTRU CONSERVATŬ PELEA

(Leder-Conservirungs-Salbe)

în cutióre de lemnŭ și de tinichea. Celŭ mai bunŭ lacŭ pentru **pele** și **hamurĭ, lacŭ pentru auritŭ**, pentru **apretarea de pele, lacŭ pentru podinĭ** de cualitatea cea mai bună. 331,12—4

Fabrica esistă de 42 anĭ.

Premiat la tóte esposițiunile cu medalii de argint.

ANUNȚ.

DENTISTUL Dr. GUST

ține consultațiunĭ dela 9—12 și dela 2—5 óre

TÊRGULŬ PÓMELORŬ No. 93

Scóterea dințilorŭ cu și fără de narcosă.
Plombarea dințilorŭ cu Cementŭ, argintŭ și aurŭ.
Dințĭ artificialĭ. 248

Nr. 7209—1890. 356,3—1

ZIZINU.

Locŭ de scăldatŭ și cură lângă Brașovŭ, recunoscutŭ prin isvórele minerale de **ferŭ** și **iodŭ** provĕḑutŭ atâtŭ cu **băi calde de putină** câtŭ și cu **scaldă de apă minerală** (lobogo) și de **apă curgĕtóre** — se recomandă pentru curarea bólelorŭ de *ghindură, bólelorŭ scrufulóse, bólelorŭ anemice și de slăbiciunĭ.*

Loculŭ de scaldă. provĕḑutŭ cu **otelŭ aranjatŭ în modŭ confortabilŭ** și pe lângă aceea cu locuințe solidŭ clădite, stă în legătură poștală ḑilnică cu Brașovulŭ și oferă óspeților prin **parcurile sale frumóse** și **estinse** precum și prin **musica**, care concerteză în decursulŭ curei de beutŭ de două orĭ pe ḑi, — distragere și plăcere.

Sesonulŭ începe cu **15 Iunie** și se finesce cu **finea lui Augustŭ.**

Informațiunĭ detailate se potŭ da prin comisarulŭ de scaldă **Fr. Fabritius.**

Administrațiunea de scaldă.

Ajutorŭ grabnicŭ și sigurŭ
pentru

SUFERINȚE DE STOMACHŬ ȘI URMĂRILE ACESTORA!!

Mijloculŭ celŭ mai bunŭ și eficace pentru mănținerea sănătății, curățirea sucurilorŭ precum și a sângelui și pentru promovarea unei mistuirĭ bune este deja pretutindenea cunoscutulŭ și plăcutulŭ

„Dr. Rosa's Lebens-Balsam“.

Acestŭ balsamŭ preparatŭ cu îngrijire din **erburile alpine cele mai bune și tămăduitóre** se dovedesce ca fórte folositorŭ în contra tuturorŭ **greutăților de mistuire cârcei de stomachŭ, lipsa de apetitŭ, rîgăelei, congestiunilorŭ, haemorhoidelorŭ** etc. etc. In urma eficacității sale a devenitŭ acestŭ balsamŭ acum unŭ sigurŭ și doveditŭ **medicamentŭ de casă poporalŭ.**

Sticla mare costă 1 fl., mică 50 cr.

Mii de scrisorĭ de recunoscință stau la disposiție!

FIȚĬ ATENȚĬ!!!

Spre a evita înșelătorii, facŭ pe fiecine atentŭ, că fiecare sticlă cu **Dr. Rosa's Lebens-Balsam**, care singurŭ numai de mine este preparatŭ după receta originală, este învĕlită în hârtiă grósă albastră, care pórtă în lungulŭ ei înscripția: Dr. Rosa's Lebens-Balsam din farmacia „zum schwarzen Adler“, B. Fragner, Prag, 205—3“ în limba germană, boemă. ungară și franceză, și carĭ suntŭ provĕḑute cu alăturata marcă a fabricei luată sub scutulŭ legalŭ.

Dr. Rosa's Lebens-Balsam

Veritabilŭ sĕ póte procura numai în
Depositulŭ principalŭ alŭ producĕtorului

B. Fragner,

Farmacia „Zum schwarzen Adler“
Prag 205—3.

In Budapesta: la farmacia I. von Török.

Tóte farmaciile din **Brașovŭ**, precum și tóte farmaciile mai marĭ din monarchia Austro-ungară au deposite din acestŭ balsamŭ de vieță.

Totŭ de acolo se póte avea:

Alifia de casă universală de Praga

(Prager Universal-Haussalbe)

unŭ medicamentŭ sigurŭ și prin mii de scrisorĭ de mulțămire recunoscutŭ în contra tuturorŭ inflamațiunilorŭ, rănilorŭ și umflăturilorŭ.

Acésta se 'ntrebuințéză cu succesŭ sigurŭ la inflamațiunĭ. la stagnațiunea laptelui și întărirea țițelorŭ cu ocasiunea înțĕrcării copilului, la abscese, ulcere, pustule cu puroiu, carbuncule; copturĭ la unghe, la panariții [ulcerațiunĭ la degete, la întăriturĭ, umflăturĭ, tumórea glandulelorŭ limfatice, lipome etc. — Tóte inflamațiunile, umflăturĭ, întăriturĭ se vindecă în timpulŭ celŭ mai scurtŭ; la casurĭ însĕ, unde s'a formatŭ deja puroiu absórbe buba și o vindecă în timpulŭ celŭ mai scurtŭ fără durerĭ.

In cutióre à 25 și 35 cr.

FIȚĬ ATENȚĬ!

De órcce alifia de casă universală de Praga sĕ imitéză fórte desŭ, facŭ pe fiecine atentŭ, ca singurŭ numai la mine se preparéză după receta originală. Acésta este numai atuncĭ veritabilă. décă cutiórele din metalŭ galbinŭ, în carĭ se pune, suntŭ înfășurate în hârtiă roșiă pe care s'află tipărîtă în 9 lîmbĭ esplicațiunea cum sĕ se întrebuințeze. împachetate și în cartóne vinete — carĭ suntŭ provĕḑute cu marca fabricei de mai susŭ.

Balsamŭ pentru auḑŭ.

(Gehör-Balsam)

Celŭ mai probatŭ și prin multe încercărĭ celŭ mai temeinicŭ medicamentŭ pentru vindecarea auḑului greu si spre redobêndirea auḑului perdutŭ. **1 Flacon 1 fl.**
324,26—3